

ÁMÁN ILDIKÓ*

A szegedi Ferenc József Tudományegyetem jogász doktorainak kitüntetéses avatása a két világháború között

Bevezető

Az államfő védnöksége alatti felavatások, ezen belül a *sub auspiciis Regis* és *Gubernatoris* avatások nem sokban különböztek egymástól, ugyanis a király védnöksége alatti doktoravatást habár nevében megváltoztatták, de tartalmában nem. Így újult meg a korábbi hagyomány, amely szerint az államfő vagy annak valamelyik képviselője adta át az ifjú doktornak a kizárólag erre az alkalomra készített emlékgyűrűt.

Egy korábbi tanulmányban már foglalkoztam a *sub auspiciis Regis* avatással, annak eljárási- és szertartás rendjével, ezen okból kifolyólag erre jelen tanulmányomban nem térek ki, helyette a szegedi Ferenc József Tudományegyetem jogász avatottjait és azok tudományos pályafutását tárom fel részletesebben. A tanulmány végén elhelyezett táblázatok forrásai a Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltárában fellelhető Állam- és Jogtudományi Kar anyagában meglévő anyakönyvekben¹ találhatóak meg, ugyanis a hallgatók félévenként leadták a törzslapjukat, amelyben feltüntették a legfőbb személyes adataikat és a felvett óráikat, ezáltal jobban megismerhetjük az adott joghallgatóknak a teljesítményét.

Polyák Petra *Kitüntetéses doktoravatások az Erzsébet Tudományegyetemen* című cikksorozata alapján lehet tudni, hogy a pécsi Erzsébet Tudományegyetemen az első ilyen jellegű avatás a többihez képest később, 1929-ben volt, és 1940-ig összesen három jogászt avattak kitüntetéses doktorrá (1929-ben Lajos Ivánt, 1932-ben Losonczy István Lászlót és 1940-ben Szilléry Pétert), összesen hét ilyen jellegű kitüntetés volt az egye-

---

* PhD-ösztöndíjas, SZTE Állam- és Jogtudományi Kar

¹ *Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára* (továbbiakban: MNL CSML), Ferenc József Tudományegyetem Jogi Kari iratai (továbbiakban: FJTJK) VIII. 4. b. 50. kötet – 103. kötet. A tanulmány végén fellelhető táblázat kizárólag ezen források felhasználásával készült el.

temükön.² Ezzel szemben Szegeden sokkal korábban, már 1923-ban avattak fiatal jogászokat *sub auspiciis*, összesen tizenkét jogász vagy államtudományi doktorjelölt kapta meg a kormányzó pártfogása mellett a diplomáját. Mint mindig a Budapesti Tudományegyetem ezen avatottjai most is jelentősen meghaladták az összes többi avatott számát, ugyanis ugyanezen időben Pesten 15 jogászt avattak fel.³

I. A jogszabály rendelkezései

A kormányzó, vitéz Nagybányai Horthy Miklós a vallás- és közoktatási miniszter javaslatára, 1922. június 23. napján kelt elhatározásával megengedte, hogy a magyar tudományegyetemeken korábban gyakorlatban volt, de később a világháború után szünetelő *Promotio sub auspiciis Regis* intézménye a megváltozott alkotmányjogi helyzetnek megfelelően, az 1921/22. tanévtől kezdve újra életbe léphessen.⁴ Oly módon, hogy a *sub auspiciis Regis* doktoravatás helyébe átmenetileg a Magyarország Kormányzójának pártfogása mellett, azaz *Sub auspiciis Gubernatoris* doktorrá avatást rendelték el alkalmazni, ugyanazon feltételek és módozatok mellett, amelyeket a *Sub auspiciis Regis* avatásra vonatkozólag már évtizedekkel korábban megállapítottak. Az országra nehezedő súlyos gazdasági helyzetre tekintettel az avatás jelképeként átadandó gyűrűk a továbbiakban vasból készültek el, azonban mindez 1926-ig tartott, amikor visszatértek az aranyra.

Mint látható, átmenetinek szánták a szabályozást, hiszen a Pécsen otthont találó Erzsébet Tudományegyetem egyetemi tanácsa számára politikai okokból kényes volt a *Gubernatoris* elnevezés, ezért a *Regis* elnevezés visszaállításért protezsáltak. Ugyanez felmerült a menekült Kolozsvári Tudományegyetem esetében is, amikor Budapesten tartózkodott, mert az egyetem egyik hallgatója – akinek minden feltétele megvolt ahhoz, hogy *sub auspiciis* doktorrá avassák – kérvényt intézett az egyetem tanácsához, hogy e kitüntetésben részesítsék őt. A kolozsvári egyetem tanácsa a jogi kar elé vitte a kérést, ami méltányosnak tartotta annak teljesítését: az volt a kar felfogása, hogy bár e kérdést a kormányzó jogköréből kivették, a kormányzó sokkal fontosabb és sokkal lényegesebb jogokat is gyakorolván ezt a jogot is gyakorolhatná, nehogy a fiatal kiemelkedő hallgatók a jutalmazástól elessenek. Végül a kolozsvári egyetem levelet intézett a kérdésben a kultuszminiszterhez és ezáltal elindította a mozgalmat. Az egyetem azt kérte a minisztertől, hogy nyerje meg az ügyének a kormányzót, aki bizonyára szívesen hozzájárul majd a kiváló szorgalmú egyetemi ifjak ilyen téren való kitüntetéséhez. Időközben a Budapesti Egyetem egyes fakultásai, különösen a jogi kar is állást foglalt az elnevezés ellen, és az egyes karok mozgalmá szinte kérdésessé tette, hogy megvalósíthatják-e a célt. Végül a kultuszminiszter határozott a kérdésben és leiratot intézett a budapesti,

² POLYÁK PETRA: *Kitüntetéses doktoravatások az Erzsébet Tudományegyetemen (1914–1950) – I. Sub auspiciis Gubernatoris promotio: feltételek és jelöltek*. 2014. (Továbbiakban: Polyák 2014a) Letöltés ideje: 2017. június 2. <http://leveltar.pte.hu/content/kitunteteses-doktoravatasok>

³ ECKHART FERENC: *A jog- és államtudományi kar története 1667–1935*. második kötet, Budapest, 1936. 680. p.

⁴ BUDAPESTI HÍRLAP, (továbbiakban: BH.) 1922. június 27. XLII. évfolyam (továbbiakban: évf.), 144. szám (továbbiakban: sz.), 7. p.; Pesti Hírlap, 1922. június 27. XLIV. évf. 143. sz. 7. p.; Pesti Napló, 1922. június 27. LXXIII. évf. 143. sz. 10. p.; MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 3 doboz. 444/1921–22.

szegedi, debreceni és pécsi egyetemekhez, amelyben felszólította őket, hogy a *sub auspiciis*-re vonatkozó szabályrendeletet változtassák meg és záros határidőn belül terjesszék fel hozzá az új szabályrendeleteket, amelyek lehetővé teszik a kormányzó gyűjével való doktorrá avatást.⁵

Az eljárás részletes szabályozása nem sokban tért el a *sub auspiciis Regis* avatástól. Röviden összefoglalva, a kar indítványára az egyetem tanácsa tett javaslatot a vallás- és közoktatásügyi miniszternek. A kar indítványát saját hatáskörben vagy a jelölt saját kérése alapján tehetette meg; a kérvények az avatás iránt közvetlenül az egyetemen is benyújthatók voltak, azonban, ha a kormányzónál terjesztették elő, a vallás- és közoktatásügyi miniszternek az egyetemhez le kellett azt küldenie. Minden iskolai évben a budapesti egyetem összes karának hallgatói közül legfeljebb csakis kettő, a többi egyetemek hallgatói közül pedig egy-egy volt ezen legfelsőbb kitüntetésre javaslatba hozható, azonban kizárólag csak azon személyek, akik erkölcsileg teljesen kifogástalanok voltak, illetve a gimnáziumi és az egyetemi tanulmányaikat *általában*⁶ jeles eredménnyel végezték el, és a diploma elnyeréséhez szükséges összes szigorlatukat mind kitüntetéssel tették le. Amennyiben több olyan jelölt volt, aki ezen kitüntetésre méltónak mutatkozott, úgy az egyetem tanácsa a javaslatában nyilatkozott, hogy a jelölteket milyen sorrendben vélte érdemesnek a címre.⁷

II. A felavatottak

1. Az egyetem jubileuma⁸

Már az első *sub auspiciis Gubernatoris* avatás különleges volt, hiszen nem csak, hogy a rendelettel ellentétesen három személyt avattak fel, hanem ifjabb Boér Elek,⁹ [1899 (?)-1954] az idősebb Boér Elek¹⁰ (1872–1952) jeles közigazgatási jogi professzorunk fia is ekkor vehette át ezen kitüntetéssel a jogi diplomáját.

⁵ *8 órai újság*, 1921. december 29. VII. évf. 292. sz. 5. p. A felhívásra a Ferenc József Tudományegyetem válaszolt, oly módon, hogy elfogadta a Miniszter javaslatát. MNL CSML FJT Rektori iratok (továbbiakban: FJTR), VIII. 4.b. 1. doboz, 1921. november 30. II. rendes ülés, 674/1921–22.

⁶ Itt is megmaradt az általában kifejezés, amely már a *Regis* avatás során is több nehézséget okozott, ugyanis a 80.160/1922. számú miniszteri rendelet 3. pontjában szereplő „általában” kifejezést a karok gyakran úgy értelmezték, hogy az osztályzatok „túlnyomó része,” de nem feltétlenül az összes legyen jeles. Ennek eredményeképpen a VKM 1934-ben úgy határozott, hogy az „általában” kifejezés helyes értelmezése az, miszerint a jelöltnek a gimnázium valamennyi osztályában összes tantárgyból jeles eredménnyel kell rendelkeznie, esetleg kivéve az ének és a torna, így kérte a VKM, hogy kizárólag olyanokat terjesszenek fel, akik ezeknek megfeleltek. POLYÁK 2014a.; MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 22. doboz, 1934. október 2. 163/1934–35.

⁷ *Hivatalos Közlöny*, 1922. július 1. XXX. évf. 13. sz. 249–250. pp. A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter 1922. évi június hó 24-én 80160/1922. sz. alatt kelt rendelete. In: A M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem igazgatását érintő fontosabb törvények és rendeletek gyűjteménye. Szeged, 1926. 231–239. pp.

⁸ „*Universitas Francisco – Josephina vivat, creeat, floreat.*” SZEGEDI ÚJSÁG, 1922. június 29. II. évf. 145. sz. 1. p.

⁹ Az avatásra 1898. november 15-én került sor, az ifjú Boér Elek pedig 1898. szeptember 13-án született. Kolozs Megyei Állami Levéltár, Kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Rektori iratok (továbbiakban: KMÁL KFJTR). 9. doboz, 336–1898/9.; MNL CSML FJTJK, VIII. 4.b. 56. kötet.

¹⁰ 1898. november 8-án az uralkodó kivételesen engedélyezte, hogy a Kolozsvári Tudományegyetemen két személyt avassanak fel kitüntetéssel, köztük az egyik Boér Elek államtudományi doktorjelölt volt az

A *sub auspiciis Regishez* hasonlóan a *Gubernatoris* avatás esetében is az avatottak neve megtalálható a Budapesti Közlönyben és a Budapesti Hírlapban. Mindez egy korábbi rendeletre vezethető vissza, ugyanis nem ilyen céllal, de 1885-ben a 46.299. számú rendeletében a vallás- és közoktatási miniszter elrendelte, hogy a kitüntetéssel végzett állami jogakadémiai és egyetemi joghallgatók névsorát tegyék közzé, ezzel is serkentve az ifjúságot a tanulásra.¹¹

Mindezek alapján az 1922. június 23-án kelt kormányzói rendeletben a magyar királyi Ferenc József Tudományegyetemen az 1921/22. tanévre vonatkozóan kivételesen három jelölt, név szerint: *iff. Dudich Endre* a bölcsészettudományok, *iff. kövesdi Boér Elek*¹² és *Díószeghi István*¹³ az államtudományok doktorává¹⁴ *sub auspiciis Gubernatoris* való felavatását engedélyezték.¹⁵

1897/8-as tanévre vonatkozóan. Az avatásra 1898. november 15-én került sor. KMÁL KFJTR, Joghallgatók származási íve: 485. 487.; 491., 499. kötet; HIVATALOS KÖZLÖNY, (Továbbiakban: HK.) 1897. november 15. V. évf. 263. sz. 1. p.;

¹¹ Magyarországi rendeletek tára 1885, Budapest, 1885. 355. p.

¹² Id. Boér Elek egyetemi tanár és léczfalvi Gyárfás Rózsa gyermeke, 1898. szeptember 13-án Kolozsvárott született, reformátusvallású és ekkor a budapesti kereskedelmi és iparkarma fogalmazója volt. Középiskoláit a kolozsvári Református Kollégiumban végezte, ahol az I.–VIII. osztályig minden tantárgyból mindvégig jeles és eredményes volt, ezért szorgalmáért és előmeneteléért minden évben jutalomban részesült. 1916. május 17-én érettségijét minden tantárgyból, és egyetemi tanulmányai során az alapvizsgáit is végig kitüntetéssel teljesítette. 1920. június 20-án szerzett az egyetemen végbizonyítványt, ahol első államvizsgálati szigorlatát szótöbbséggel, a másodikat 1920. november 23-án és a harmadikat 1921. június 10-én egyhangú kitüntetéssel tette le. Szakdolgozatát, amelyet 1921 nyarán mutatott be *A valutáris válság és vámpolitikánk* címmel írta, Ereky István és Moór Gyula kifejezetten méltatta. Érettségi után 1918 végéig önkéntes sorkatonaságot töltött, közvetlenül a hadszíntéren. Tulajdonosa volt a Károly- csapatkeresztnek, a bronz és kis ezüst vitézi érdemnek, illetve tartalékos hadnagy volt. Ezekon felül a folyamodó édesapja a karon oktató tanár volt, aki a jogtudomány érdemes szakembere, szintén *sub auspiciis* kitüntetett. A kar hivatkozásában kitért arra, hogy a szabályzat külön kiemeli, ha egyezés van két jelölt között, akkor az apjuk haza iránti cselekedetei alapján mérlegelnek, és tekintettel arra, hogy itt egy korábbi avatott fiáról volt szó, jelentős hangsúlyt kapott az első helyen való jelölése. MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 3. doboz, 719/1921–22.

¹³ Budapesten, 1894. október 14-én született, iskolai bizonyítványa szerint református vallású, azonban indexe szerint római katolikus. Édesapja Dioszeghy Gábor királyi kúriai bíró. Középiskolai tanulmányait a zilahi Református Kollégiumban végezte, ahol 1912. június 27-én kitűnőre érettségizett, ezt megelőzően a nyolc éves gimnáziumi tanulmányai során is végig jeles volt. Egyetemi tanulmányait a budapesti egyetemen kezdte, azonban két szemeszter után átment Kolozsvárra, ahol 1919. február 3-án nyert abszolutóriumot. Első és második alapvizsgáját egyhangú kitüntetéssel, a harmadik alapvizsgát és a második jogtudományi szigorlatát szótöbbséggel tette le. Ezek után áttért a politika tárgyú kiegészítő szigorlatokra és mindkettőt egyhangúan kitűnővel teljesítette (1920. július 14-án és 1920. november 18-án). Tanulmányait az 1914/15-ös tanév végén megszakította és beállt katonának, ahol hadnagyi rangba került, kétszer tüntették ki a bronz vitézségi érdemrenddel, majd a Károly- csapatkeresztet és a másodosztályú ezüst vitézségi érdemrendet is megkapta, és végül a *signum laudisnak* is a viselője volt. Előmenetel szempontjából jelentős, hogy édesapja az igazságügyi szolgálatokban nagy múlttal rendelkezett, aki 1914-ben, 54 évesen önként vonult hadba és végig a frontvonalban volt, ez okból kifolyólag jelentős kitüntetésekkel rendelkezett. A jelölt a szakdolgozatában a határfáradtság (*marginal dustlity*) tanának a kifejlődéséről írt: bírálói, Laky Dezső és Moór Gyula kisebb hibákkal, de elismerően nyilatkoztak. MNL CSML, SZFJTJK VIII. 4. b. 3. doboz. 442/1921–22.; 719/1921–22.; A határfáradtság elméletéről Mezey Lajos *A határfáradtság elméletéről Mezey Lajos A határfáradtság elméletéről Mezey Lajos A határfáradtság elméletéről Mezey Lajos* című tanulmányában írt. In: KÖZIGAZGATÁS SZEMLE, 1914. január, XXXVIII. évf. 51. kötet, 1. sz. 186–194. pp.

¹⁴ Tekintettel arra, hogy a fenti napon engedélyezte a *sub auspiciis Gubernatoris* avatás bevezetését a Kormányzó, az 1922. május 28-án kelt egyetemi tanács IX. rendes ülésén a karokat felszólították, hogy július 1-ig tegyenek javaslatot a *sub auspiciis Gubernatoris* jelöltekre vonatkozóan. Mindezt a jogi kar meg is tette, 1922. június 2-án válaszolt a felhívására, amelyben kifejtette, hogy már május 31-én az V. rendkívüli ülésen döntést hoztak a jelöltekről: az első helyen *iff. kövesdi Boér Elek* államtudományi doktorjelöltet, a

Ezen az 1922. június 29-i avatáson az államfő személyesen vett részt, ugyanis ekkor ünnepelték a kolozsvári, későbbi szegedi Ferenc József Tudományegyetem ötvenéves jubileumát. Az ünnepély különlegessége okán jelen eseményre kizárólag névre szóló meghívóval vagy jeggyel lehetett bemenni.¹⁶ Horthy Miklós kormányzó már az avatás előtti reggelen Szegedre érkezett Koszó István és Tóth Lajos államtitkárok kíséretében,¹⁷ érkezését 31 ágyúlövés¹⁸ jelezte.¹⁹ A gubernátor a Ferenc József Tudományegyetem ötven éves jubileumi közgyűlésén és egyéb más kapcsolódó rendezvényeken vett részt,²⁰ előbbi megnyitását személyesen végezte, ahol Menyhárház Gáspár, az egyetem az évi rektora elnökölt.²¹ Tóth Károly jogi kari dékán ünnepi beszédében kivételesen nem valamely tudományos értekezését, hanem az egyetem történetét tárgyalta. Csengery János bölcsészettudományi dékán az ez alkalomra írt ódáját szavalta el.²² A Nemzetgyűlés nevében Koszó István, a kultuszminisztérium nevében pedig Tóth Lajos államtitkár üdvözölte a jubiláló egyetemet. Ezután a testvéregyetemek (a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem, a József Műegyetem, a debreceni Tisza István Tudományegyetem) képviselőinek/ректорainak,²³ majd a tudományos társaságok küldötteinek üdvözlő szónoklatai következtek, köztük Márki Sándor a Magyar Tudományos Akadémia, a Kisfaludy Társaság, a Szent István Társulat és a Magyar Történelmi Társaság nevében mondott üdvözlő szavakat.²⁴ Az üdvözlések elhangzása után az egyetem tanácsa József főherceget,²⁵ gróf Bethlen István miniszterelnököt, Szeged város polgármesterét Somogyi

másodikon Diószeghy Istvánt szintén államtudományi doktorjelöltet javasolták. MNL CSML SZFJTJK VIII. 4. b. 3. doboz. 719/1921–22.

¹⁵ HK. 13. szám, 263. p. BH. 1922. június 28. XLII. évf. 145. sz. 5. p.; MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 3. doboz. 1922. június 27, 807/1921–22.

¹⁶ „Ünnepünk lesz, Szeged város legkedvesebb vendége, a menekült Kolozsvári Tudományegyetem ünneplő ötvenedik évfordulóját.” SZEGEDI NAPLÓ, 1922. június 25. XLV. évf. 142. sz. 1–2. p.; Szegedi Napló, 1922. június 1. XLV. évf. 146. sz. 1–4. p.

¹⁷ Kíséretében utaztak Bartha Richárd, a kabinetiroda főnöke, Denk Gusztáv vezérkari ezredes, a katonai iroda főnöke, Magasházy László őrnagy szárnysegéd, Koós Miklós százados, szárnysegéd, Fetter Antal százados, szárnysegéd, Görgey György alezredes, testőrparancsnok. Morlin Adorján kabinetirodai osztálytanácsos, Kutasy János főhadnagy útimarsall, végül a magyar királyi államvasutak részéről Horánszky Gyula osztálytanácsos. PESTI HÍRLAP, 1922. június 28. 6. p. XLIV. évf. 144. sz. 1. p.

¹⁸ Tiszteletadások az ország kormányzója előtt: „Ahol tüzéség van, ott mihelyt a kormányzó a helység határát átlépi, továbbá amint a helység bejáratához és a szállásra érkezik, 31–31 ágyúlövés adandó le.” 61178/eln. 20.1920. számú Kőrrendelet. In: HONVÉDSÉGI KÖZLÖNY – Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára, 1920. 05. 29. XLVII. évf. 28. sz. 1. p.

¹⁹ *Az Est*, 1922. július 1. XIII. évf. 146. sz. 4. p.

²⁰ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 3. doboz. 1922. június 27. 811/1921–22.

²¹ Beszédében a rektor visszapillantott az 50 éves egyetem megalapítására és a kezdet küzdelmes, nehéz éveire. Megemlékeztek az egyetem régi munkatársairól, olyanokról, akik már a sírban pihennek és olyanokról, akik meg az élők sorában vannak: Plósz Sándor, Koncha Győző, Óvári Kelemen, Kolosváry Sándor. 8 ÓRAI ÚJSÁG, 1922. július 1. VIII. évf. 147. sz. 7. p.

²² *Szegedi Újság*, 1922. július 1. II. évf. 146. sz. 1. p.

²³ *8 órai újság*, 1922. július 1. VIII. évf. 147. sz. 7. p.

²⁴ *Az Est*, 1922. július 1. VIII. évf. 147. sz. 4. p.

²⁵ A háború idején történt, hogy a kolozsvári tudományegyetem József főherceget, az erdélyi front parancsnokát Erdély védelméért az egyetem díszdoktorává választotta. Az ünnepélyes *promoválás* azonban akkoriban a háborús események és József főhercegnek az olasz frontra való vezénylése miatt elmaradt. *Pesti Napló*, 1922. június 28. LXXIII. évf. 144. sz. 5. p.

Szilvesztert²⁶ és Dohnányi Ernő zongoraművészt tiszteletbeli doktorrá,²⁷ Dudich Endrét az 1919/20-as tanévre bölcsészettudományi, ifj. Boér Eleket az 1920/21-es tanévre államtudományi és ifj. Diószeghi Istvánt az 1921/22-es tanévre szintén államtudományi *sub auspiciis Gubernatoris* doktorrá avatta.²⁸ A kormányzó a *sub auspiciis* doktorokhoz beszédet intézett, amelyben többek között azt emelte ki, hogy a gyűrű komor vasanyaga, mélyen megfelel az ország nehéz helyzetéhez, mindez emlékeztesse őket a haza iránti komoly feladatok teljesítésére.²⁹ Ezután József főherceg és Bethlen István fejezte ki köszönetét tiszteletbeli doktorságukért. Az ünnepély a Himnusz eléneklésével ért véget, amely bankettel folytatódott a Tisza Szállóban.³⁰ Délután öt órakor a kormányzó részt vett a róla elnevezett Egyetemi Internátus ünnepélyes felavatásán, ezt követően megtekintette a körlet katonai sportünnepélyét, majd pedig a Tiszán lezajló evezősversenyt. Félnyolckor József főherceg a Kass Szálló halljában a szegedi császári és királyi 46. gyalogezred tisztikarát fogadta. Az ünnepélyen részt vett Charles Tissey képviselő, a francia nemzetgyűlés magyarbarát csoportjának vezetője, aki szerdán érkezett repülőgépen Budapestre és délután a Szegeden elhunyt francia katonák sírjára helyezett koszorút. Másnap tartotta meg ünnepélyes alakuló közgyűlését az Egyetem Barátainak Egyesülete, ahol Ravasz László református püspök szólalt fel: véleménye szerint „minden egyetemnek megvan a maga lelke. A kolozsvári egyetem lelke a hódító, a kockázatos dacos magyar lélek.” Este nyolc órakor díszhangverseny volt a szegedi Városi Színházban a díszdoktorrá avatott Dohnányi Ernő zongoraművész közreműködésével. A koncert után a kormányzó még részt vett az ünnepi banketten, ahol Somogyi Szilveszter³¹ polgármester köszöntötte a megjelent államfőt. Éjfélkor a kormányzó a különvonatán Budapestre utazott vissza.³²

²⁶ Bethlent és Somogyit honoris causává a jogi kar javasolta, Menyhárt Gáspár és Tóth Károly kezdeményezésére: a grófot az egyetem megmentése és az erdélyi ügyek vezetése okán, valamint a magyar politikai élet irányítása körül szerzett kiváló érdemeinek elismeréséül; Somogyit a népjóléti és kulturális intézmények fejlesztése, különösen az egyetem fenntartása és Szegedre helyezése körül kifejtett különös érdemei elismeréséül. A javaslat Bethlen és Somogyi életrajzát is felvázolta. MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 3. doboz, sz. n./1922. 1922. június 7. V. rendkívüli kari ülés, a felterjesztés 1922. június 17-én történt meg.; ANTAL TAMÁS: *A Szegedi Királyi Ítéltábla története 1914 és 1921 között – Fejezetek a Szegedi Ítéltábla történetéből II.* Budapest–Szeged, 2015. 62–72. pp.

²⁷ *Pesti Hírlap*, 1933. július 1. XLIV. évf. 146. sz. 6. p.; MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 3. doboz. 1922. június 27, 806/1921–22..

²⁸ MNL CSML FJTR. VIII. 4.b. 1. doboz. 1922. június 2. VIII. rendkívüli tanácsi ülés, sz. n./1922.

²⁹ „Vasra verve tűr a nemzet is, de vas az akarata s annál erősebbé válik, minél izzóbb szenvedélyek kohójában edződik.” *Szegedi Híradó*, 1922. június 29. LX. évf. 147. sz. 1. p.

³⁰ *Szegedi Napló*, 1922. június 1. XLV. évf. 146. sz. 1–4. pp.

³¹ Az avatás előtt pár nappal felkereste Menyhárt Gáspár rektor a polgármestert és tolmácsolta irányába, hogy az egyetem jubileumán díszdoktorrá avatják, így kegyeskedjék ott megjelenni. *Szegedi Újság*, 1922. június 21. II. évf. 138. sz. 3. p.

³² MAGYARORSZÁG, 1922. július 1. XXIX. évf. 146. sz. 8. p.; BH. 1922. július 1. XLII. évf. 247. sz. 4–5. pp.; FRISS ÚJSÁG, 1922. július 1. XXVII. évf. 146. sz. 2. p.; Szeged (Délmagyarország), 1922. július 1. III. évf. 148. sz. 1–2. pp.

2. A „vasgyűrűs korszak”

2.1. A harmadik *sub auspiciis Gubernatoris* avatott a szegedi Ferenc József Tudományegyetemen kolozsmonostori *Haubert Kamilló (Camilló)* végzett joghallgató³³ és külügyminiszteri sajtóelőadó volt, aki Kolozsvárott kezdte egyetemi tanulmányait és városában több napilapnak volt a munkatársa.³⁴ Az avatása az 1922/23. tanévre vonatkozóan zajlott, ahol a gubernátor Klebersberg Kunó kultuszminisztert kérte fel a képviselőjére³⁵ és a vasgyűrű átadására. A kultuszminiszter kíséretében voltak: Tóth Lajos államtitkár, Nagy Árpád és Boér Elek miniszteri tanácsosok és Felicides Román miniszteri titkár. A kultuszminiszter különösen szívén viselte a szegedi egyetem ügyét, az építkezéseket minden látogatása alkalmával meg szemlélte, amely alól a mostani sem volt kivétel, különös figyelemmel arra, hogy az egyetem miképpen tudott elhelyezkedni a városban. A miniszter fogadtatására kivonult Aigner Károly főispán, Somogyi Szilveszter polgármester, Szalag József kerületi rendőrfőkapitány és Bottka Sándor rendőrfőtanácsos, ugyanekkor zajlott a bajtárs-szövetségek seregszemléje is. A rektor az avatás napjára oktatási szünetet rendelt el.³⁶ Az ünnepélyes doktoravatáson, amelyet Veszprémy Dezső³⁷ rektor nyitott meg, Haubert Kamilló államtudományi doktorjelölt mutatta be az értekezését, amelyet a *Csonka-Magyarország mezőgazdasági kilátásai* címmel írt.³⁸

2.2. A negyedik jogászavatásra az 1924–25. tanévben került sor, amikor ismételtén két jelöltet avattak fel a kormányzó pártfogatásával: Varga Sándor bölcsészhallgatót és vi-

³³ A kari Tanácson Kolosváry Bálintot bízták meg a kérelem előterjesztésével, ezt követően Csengery János prodékán referálta a kítüntetési avatási kérelmeket az egyetemi tanácson, ahol a miniszterhez való felterjesztéséről is döntöttek. MNL CSML FJTR VIII. 4. b. 1. doboz, 1923. május 30. IX. rendes ülés, szám nélkül/1923. ua. FJTJK 4. doboz, 1923. augusztus 4. 922/1922–23.; ua. FJTJK 3. doboz, 1923. március 21. VII. rendes ülés, 554/1922–23.

³⁴ *Ellenzék*, 1923. november 9. XLIV. évf. 254. sz. 4. p.

³⁵ 1923. évi július hó 23-án kelt a határozat. HK. 1923. augusztus 16. XXXI. évf. 16. sz. 234. p.; *Szózat*, 1923. augusztus 3. V. évf. 174. sz. 9. p.; BH, 1923. augusztus 3. LVII. évf. 174. sz. 1. p.; MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 4. doboz, 1923. augusztus 4, 922/1922–23. „*Ne gyémántgyűrűt adjunk. Azt adhatott a régi Magyarország. A szegény országnak csak vasgyűrű jár, de ez a vasgyűrű nemcsak a magyar nemzet mostani szegénységét szimbolizálja, hanem azt is, hogy minket ebből a súlyos helyzetből csak egy emelhet ki: a vasakarat. Ez a mostoha helyzet rá fog szorítani minket is a száz százalékos köteleességteljesítésre.*” Erekly István dékán november 9-én tartotta lehetséges avatási időpontnak, majd a rektor októberben pontosította és november második felét indítványozta a miniszter irányába, amelynek végrehajtására Erekly Istvánt és Schmidt Henriket bízták meg, később tanítási szünetet rendeltek el az avatás napjára. *Pesti Hírlap*, 1923. november 8. XLV. évf. 252. sz. 3. p.; MNL CSML FJTR VIII. 4. b. 1. doboz. I. rendes tanácsi ülés, 1923. szeptember 20. 360/1923.; ua. II. rendes ülés, 1923. október 24. sz. n./1923.; ua. FJTJK 4. doboz, 166/1923–24.

³⁶ BH. 1923. november 7. XLIII. évf. 251. sz. 3. p.;³⁶ MNL CSML FJTR, VIII. 4. b. 4. doboz, 1923. november 5. 429/1923–24.; BH, 1923. november 8. XLIII. évf. 252. sz. 5. p.; 8 ÓRAI ÚJSÁG, 1923. november 8. IX. évf. 252. sz. 8. p.

³⁷ Beszédében kiemelte, hogy „*itt a Tisza-partján meg fogjuk alakítani a magyar Göttingent*”; amelyet a díszében megismételt azzal a kiegészítéssel, miszerint Magyarország legfőbb célja, hogy Kelet-Európa legműveltebb népe maradjon, ezért az államnak, a városnak és az egyetemnek össze kell fognia, hogy egy folyó menti kulturális központot hozzanak létre. A kultuszminiszter ígéretet tett arra, hogy amíg ő tölti be ezen pozíciót, addig nem szüntetik meg a vidéki egyetemeket. SZEGED, 1923. november 8. IV. évf. 254. sz. 2–3. pp.

³⁸ MNL CSML FJTR VIII. 4. b. 1. doboz, 1923. november 7. 158/1923.

téz *Guótfalvy (Dorner) Zoltán*³⁹ joghallgatót, utóbbit az államtudományok doktorává.⁴⁰ A kérelmüket 1926. március 17-én engedélyezte a kormányzó,⁴¹ majd ezt követően 1926. szeptember 16-án⁴² avatták fel őket az egyetem aulájában, ahol a szokáshoz híven referálták a tutori értekezésüket, a jogász jelölt dolgozata *A mennyiségnyi módszer szerepe az államtudományokban* címet viselte.⁴³ A vallás- és közoktatási miniszter beszédében személyesen szólította meg az avatottakat: „*Őn vitéz Dorner Zoltán, gépészmérnöki oklevelének megszerzése után kezdett államtudományi tanulmányokhoz. Intuitíve fölismerete, hogy az államtudományi doktori diploma, amely nem támaszkodik mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi, orvosi, vagy műszaki előtanulmányokra, alig egyéb, mint másodrangú jogi minősítés. Előjárónak azt az utat járta, amelyen az államtudományi oktatás reformjának járnia kell. A jövőben majd államtudományi doktorátus letételét csak annak szabad megengedni, aki megelőzően már mezőgazdasági, kereskedelmi, orvosi, vagy mérnöki diplomát fog tudni felmutatni. A szaktanulmányokat azután az államtudományi stúdiumok bekötik a mindent összefogó állami gondolat nagy egészébe. És ön, Varga Sándor, aki tanítói nemzetségből származik, mely jó katonákat is adott a hazának, talán átöröklött hajlandósággal fordul a filozófiai tanulmányok felé. Tanulmányai nem ágaztak le sem a modern, vagy klasszika filológia, sem a história felé; hü maradt a tiszta filozófiához és mély hazafiságtól vezettetve a pszichológiában és logikában a magyar lélek és magyar gondolkodás sajátos vonásait akarja kutatni. Mindketten külföldi hungarikumokba, külföldi ösztöndíjra pályáznak, hogy tanulmányaikat folytathassák. Igazuk van. Kevés veszedelmesebb szólásmód van nyelvünkben, mint a „kész ember”. A régi magyar közmondás csak a jó papról mondotta, hogy holtig tanul. A rohamosan haladó modern élet azonban az intelligencia minden tagját folytonos tanulásra kötelezi, hiszen a világtörténelem az utolsó évtizedben hatalmas fejezettel bővült, és sem a forradalmi, sem a rekonstrukciós idők lényegét nem is-*

³⁹ Már 1924-ben kérte sub auspiciis felavatását, ugyanis ekkor tanársegéd volt a műegyetemen, azonban szabálytalan félévre hivatkozva a kari tanács nem támogatta a kérelmét, amelyet az egyetemi tanács is elfogadott. Később Dorner pótbeadványt adott be, amelyre vonatkozó iratokat Moór Gyula jogi kari dékán ismertetett az egyetemi tanácson, a jogi kar e pótbeadványok ellenére sem tartotta teljesíthetőnek az avatási kérvényt. A vita során, a kari tanácson Laky Dezső egyetemi tanár állt ki mellette, ahol az évi rektor, Renbold Béla és Ereky István is Dorner felavatása mellett szólalt fel, arra hivatkozással, hogy a folyamodó alakilag eleget tett a sub auspiciis-szabályzat által előírt követelményeknek. Egyéb tulajdonsága alapján is érdemes, tehetséges, és ambíciózus ifjúról van szó, ugyanis *summum ius summa iurát* von maga után. Azonban a tanácson Moór Gyula, Györfly István és Lóte József a felavatás ellen voltak, ennek eredményeként a rektor szavazást rendelt el, amelynek végeredménye az lett, hogy 4:3 arányban a jogi kar ellenző (nem pártoló) nyilatkozatát fogadták el, így az egyetem a *sub auspiciis Gubernatorisra* való felavatását pártoló nyilatkozat nélkül terjesztette fel a miniszterhez. Ez alapján láthatjuk, hogy akár pártoló nyilatkozat nélkül is lehetett valaki kitüntetett jogi doktor, hiszen az államfő saját hatáskörébe tartozott ennek eldöntése. MNL CSML FJTR VIII. 4.b. 1. doboz, 1924. december 18. X. rendes ülés, 761/1924–25.; ua. 1925. január 30. XII. rendes ülés, 1015/1924–25.; ua. 1925. február 6. XIII. rendkívüli ülés, 1024/1924–25.; FJTJK 4. doboz, 1925. január 28. rendes kari ülés, 342/1924–25.

⁴⁰ 1925. évi március hó 17.–én kelt a rendelet. BH, 1926. szeptember 15. XLIV. évf. 208. sz. 7. p.; *Újság*, 1926. szeptember 15. II. évf. 208. sz. 6. p.; *Ellenzék*, 1926. április 11. XLVI. évf. 83. sz. 5. p.; *Szózat*, 1925. április 9. VII. évf. 81. sz. 9. p.; BK, 1925. április 9. LIX. évf. 81. sz. 1. p.

⁴¹ BK 1926. április 9. LX. évf. 81. sz. 1. p.; *Pesti Hírlap*, 1926. április 9. XLVII. évf. 81. sz. 8. p.

⁴² A rektor már augusztusban intézkedett, a levelében a szeptember 16 és 20 közötti időszakot jelölte ki az avatás napjává, amelynek pontos kiválasztását a miniszterre bízta. MNL CSML FJTR VIII. 4.b. 1. doboz, 1926. augusztus 24. I. rendkívüli ülés, 1/1926–27.

⁴³ *8 órai újság*, 1925. szeptember 15. XII. évf. 208. sz. 5. p.; BH 1926. szeptember 15. XLVI. évf. 208. sz. 7. p.; *Délmagyarország*, 1926. szeptember 17. II. évf. 214. sz. 3. p.

merik eléggé. A folytonos találmányok, a természettudományok terén az új problémák egész sorát vetik fel. Mezőgazdaságban, iparban, technikában és a közélet terén tanácsatlanul áll az, aki úgy gondolja, hogy tanulmányait befejezte, mikor az iskola padjaiból távozott. Önök tovább akarnak tanulni. Következnek majd a könyvtárakban töltött napok és lázas olvasásban töltött éjszakák, amelyek gyönyörűsége, azok számára, akikben a tehetség és tudás szent lángja lobog, összemérhetetlenül nagyobb, mint a tivornyák sorvasztó éjszakáié. Most mennek önök Párisba, mennek Berlinbe, mennek az idegenbe, de magyar lélekkel, azzal a nagyszerű lelkesedéssel, hogy visszajövet majd dolgoznak a haza újjáépítésén. Az Isten áldása kísérje önöket életútjukon.”⁴⁴ Az avatást követően a Kass Szállóban tartották a bankettet, ahol a főbb vármegyei és városi közméltóságok mellett megjelent gróf Teleki Tiborné, gróf Széchenyi István unokája is. Somogyi Szilveszter polgármester Klebersberg Kunó oktatáspolitikáját méltatta és kiemelte, hogy a *kolozsvári egyetemet időtlen időig leszögezték Szegedre.*⁴⁵

2.3. A következő tanévben (1926/27. tanév) szintén két személyt: egy bölcsészt és egy jogászt avattak fel *sub auspiciis Gubernatoris* a Ferenc József Tudományegyetemen.⁴⁶ Az ifjú *Bruchner Győző* végzett bölcsészettani hallgatót és az ifjú *Paraszky Gyula*⁴⁷ végzett joghallgatót, utóbbit a jogtudományok doktorává.⁴⁸ Ezen avatás esetében az államfő már nem csak a helyettesét, hanem annak akadályoztatása esetén póthelyettesét is kijelölte. Az avatás kormányzói engedélyezésére 1927. október 4-én került sor,⁴⁹ amelyen a képviselőtelével ismételtelen a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztert, annak akadályoztatása esetén pedig Petri Pál vallás- és közoktatásügyi minisztériumi államtitkárt bízta meg.⁵⁰ 1928. február 8-án került sor az avatásra,⁵¹ ahol Petri Pál és Magyary Zoltán államtitkárok, Aigner Károly főispán, Somogyi Szilveszter polgármester, Glattfelder Gyula megyéspüspök, Hamza Géza táblai elnök, Boross Dezső főügyész, Konczwald Endre törvényszéki elnök, illetve a jelölt édesapja, Paraszky Gyula járásbírói elnök⁵² volt jelen.⁵³ Ezen jeles alkalomra az egyetem lépcsőházát

⁴⁴ BH, 1926. szeptember 17. XLVI. évf. 210. sz. 5. p. *Pesti Hírlap*, 1926. szeptember 27. XLVIII. évf. 211. sz. 12. p.; MNL CSML FJTR 1. doboz, 1926. szeptember 16. 1324/1925–26.

⁴⁵ *Délmagyarország*, 1926. szeptember 17. II. évf. 214. sz. 3. p.

⁴⁶ A jogi kar már a nyár folyamán felterjesztette az egyetemi tanácshoz Paraszky Gyula *sub auspiciis Gubernatoris* avatási kérelmét, amelyet az utóbbi támogatólag továbbított a miniszterhez. MNL CSML FJTR 1. doboz, 1927. június 27. X. rendes ülés. 1910/1926/27.

⁴⁷ Későbbiekben az ifj. Paraszky komoly karriert futott be: 1928 augusztusában az igazságügyi miniszter a szegedi királyi törvényszékhez nevezte ki jegyzővé, majd 1933 nyarán már bírósági titkárrá. 1935-ben a kaposvári királyi törvényszékhez került mint törvényszéki bíró. BK, 1928. augusztus 7. LXII. évf. 179. sz. 1. p.; BK, 1933. július 4. LXVII. évf. 148. sz. 22. p.; BK, 1935. július 4. LXIX. évf. 149. sz. 2. p.

⁴⁸ MNL CSML FJTR VIII. 4.b. 2. doboz, 1928. február 8. 405/1927–28.

⁴⁹ BK, 1927. október 23. LXI. évf. 243. sz. 1. p.; BH, 1927. október 2. XLVII. évf. 243. sz. 8. p.; MNL CSML FJTR 2. doboz, 1927. október 26. II. rendes ülés, 362/1927–28.

⁵⁰ *Hivatalos Közlöny*, 1927. november 1. XXXV. évf. 22. sz. 310. p.

⁵¹ 1928. február 3-án kelt a Rektor hivatalos levele, amelyben tájékoztatta az egyetemi karokat és az oktatókat az avatás dátumáról. MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 9. doboz.; 1544./1927–28. ua. FJTR 2. doboz, 1928. február 8. 405/1927–28.

⁵² Id. Paraszky Gyula, született Nyíregyházán 1873. július 11-én és meghalt Budapesten 1954. január 13-án. Édesapja Paraszky Gyula MÁV főszertárnok, édesanyja Vilányi Vilma volt. Iskoláit Debrecenben végezte, majd a Debreceni Református jogakadémia hallgatója volt; 1899-ben tette le az egységes ügyvédi és bírói vizsgát. 1916-ban menekülni kényszerült a románok elől, így jött Szegedre, ahol 1918-ban a Szegedi Já-

díszbe öltöztették, a falakat szőnyeggel borították be és virágokkal ékesítették. Az aula falai perzsaszőnyeg borítást kaptak, és az ajtóban díszruhások álltak sorfalt.⁵⁴

3. Az első női *sub auspiciis Gubernatoris* avatott „árnyékában”

1928 decemberében zajlott az ötödik kormányzói avatás az egyetemen, amely szintén különleges volt, hiszen azon túl, hogy ismételten három személyt avattak fel egyszerre, az első hölgy *sub auspiciis Gubernatoris* avatására is ekkor került sor. Az 1927/28. tanévre szólóan Klug Mária Margitot, Klug Péter, a siketnéma intézet igazgatójának a leányát az orvostudományok, Goltner Dénes Lajost⁵⁵ és Lányi Jánost a jogtudományok doktorává avatták.⁵⁶ A jogtudorjelöltek a *sub auspiciis Gubernatoris* avatásukat személyesen kérték a kultuszminisztertől, arra hivatkozással, hogy a szabályzatban előírt eredményekkel teljesítették tanulmányaikat. A Jogi Kar az 1928. június 19-én tartott X. rendes ülésén egyhangúan támogatta a két fiatal kérelmét, azonban sorrendiséget határozott meg köztük, amely alapján Goltner Dénes Lajos javára döntöttek, így őt javasolták első helyen. A miniszteri kérelmet vitéz Moór Gyula terjesztette a kari tanács elé.⁵⁷

Lányi János iparoscsaládból származott, 1904. december 22-én, Zomboron született. Liebhardt János cukrász fia volt, azonban a vezetéknevüket 1907-ben Lányira magyarosították. A középiskolai tanulmányait mindvégig a szegedi kegyesrendi főgimnáziumban végezte, bizonyítványait egész idő alatt jelessel – kivéve az első osztályban rajzoló geometriából és a hetedik osztályban történelemből jó érdemjeggyel – teljesítette, így azon éveket is általános jelessel végezte. Az egyetemi tanulmányait megszakítás nélkül a szegedi Ferenc József Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán folytatta, ahol kitüntető eredménnyel, számos ötös érdemjeggyel bírt. Első és második alapvizsgáját egyhangúlag kitüntetéssel, a harmadikat szótöbbséggel jelessel tette le. 1926. június 29-én szerzett végbizonyítványt, majd ezt követően az első tárgyú első jogtudományi szigorlatát 1926. május 19-én egyhangú kitüntetéssel, a harmadik tárgyú második szigorlatát 1927. január 25-én szótöbbséggel, végül a második tárgyú harmadik szigorlatát 1927. június 3-án szintén egyhangú kitüntetéssel abszolválta. A disszertációját *Az államterület természeti viszonyainak hatásai az állam életére* címmel írta, amelyet 1927. szeptember 17-én nyújtott be, a bírálók pedig dicsérettel értékelték. 1925-ben tanul-

rásbíróság elnöke, majd 1933–1934 között a Szegedi Törvényszék elnöke lett; 1943-ban vonult nyugdíjba. HOMOKI-NAGY MÁRIA – MASA GABRIELLA (szerk.): *A Szegedi Törvényszék története II. rész.* – Szemelvények a Szegedi Törvényszék bírának életéből. Szeged, 2015. 24–25. pp.

⁵³ *Pesti Hírlap*, 1928. február 9. L. évf. 32.sz. 11. p.; *Szegedi Napló*, 1928. február 9. IV. évf. 32. sz. 1. p.

⁵⁴ *Délmagyarország*, 1928. febr. 9. IV. évf. 32. sz. 2. p.

⁵⁵ A miniszternek felterjesztett nyilvántartás szerint az 1927/28-as tanév folyamán a második és a harmadik jogtudományi szigorlatát egyhangúan kitűnővel teljesítette. MNL CSML SZFJTJK VIII. 4.b. 10. doboz, 2515/1927–28. 1928. július 9.

⁵⁶ HK, 1928. november 15. XXXVI. évf. 23. sz. 234. p.; *Pesti Napló*, 1928. november 13. LXXIX. évf. 257. sz. 10. p.; BH, 1928. november 13. XLVIII. évf. 257. sz. 10.p.; MNL CSML FJTR 2. doboz, 1928. december 16. 727/1928–29.

⁵⁷ MNL CSML FJTR 2. doboz, 1928. június 21. X. rendes, 1935/1927–28.

mányúton volt Ausztriában, Svájcban és Franciaországban.⁵⁸ Negyedéves joghallgató korában a Szent Imre Egyesület alvezére volt, illetve főgimnáziumi tanuló korában megszerezte a cukrászsegédi oklevelet.⁵⁹

Goltner Dénes Lajos 1905. május 1-én Makón született; apja az elhunyt Goltner Lajos, a makói községi polgári leányiskola és a makói állami főgimnázium ének- és zenetanára volt. Mindvégig jeles eredménnyel teljesített a makói állami főgimnáziumban, kivéve ötödik osztályban mennyiségtanból kapott jó érdemjegyet, de az év végi bizonyítványa így is jeles volt; az érettségiét szintén jelessel teljesítette. Az egyetemi tanulmányai során számos kiváló kollokviummal rendelkezett. Az első és második alapvizsgáján egyhangúlag kítüntetéssel, a harmadikon szótöbbséggel vizsgázott jelesre. 1927. június 8-án nyert végbizonyítványt, majd ezt követően az első tárgyú első szigorlatát 1927. június 17-én, a második tárgyú második szigorlatát 1927. szeptember 20-án, és a harmadik tárgyú harmadik alapvizsgáját 1928. március 22-én teljesítette, mindegyiket egyhangúlag kitűnővel. A tutori értekezését az országgyűlési képviselői választások érvényének kérdése körében írta, amelyet az 1926/27-es tanévben pályadíjjal jutalmaztak, amit Polner Ödön és Szandtner Pál minősítettek és „messze kimagaslónak” értékelték. Jogi tanulmányai alatt zeneművészeti tanulmányokat is folytatott és egész idő alatt önfenntartás céljából magántanárként zeneoktatással foglalkozott.⁶⁰ Feltehetőleg álláskereső céljából Goltnernek igényelnie kellett egy hiteles bizonyítványt a dékántól, amelyet Menyhárt Gáspár 1928. május 28-án állított ki, mindebben igazolta, hogy Goltner Dénes Lajos a három jogtudományi szigorlatát teljesítette és az értekezését leadta, amelyet a Kar elfogadott, ennél fogva a jogtudományok doktorává volt felavatandó. Azonban a felavatására még azért nem került sor, mert tanulmányi eredményeinél fogva azt *sub auspiciis Gubernatoris* kérte, amelynek tárgyalása jelenleg is tartott.⁶¹ Később sem távolodott el az Alma Materétől, ugyanis 1938 októberében a vallás- és közoktatásügyi miniszter a szegedi Ferenc József Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán a magyar közjogból benyújtott egyetemi magántanári kérelmét jóváhagyta és abban megerősítette.⁶²

Az avatás során, két napos tartózkodással a kormányzót Klebelsberg Kunó közoktatásügyi miniszter képviselte. Az ünnepélyes fogadtatáson, érkezésére az egyetem jeles professzorai és a fiatalság egyaránt kivonult, a miniszter először Glattfelder Gyula megyéspüspököt látogatta meg, majd az egyetemi építkezéseket tekintette meg, végül a fogadalmi templomba ment, ahol egy díszes ünnepség keretében adta át a templom főhajójában a megyéspüspöknek azt a díszes *ornátust*,⁶³ amelyet a kultuszminisztérium

⁵⁸ Évekkel később Goltner Dénes a berlini Collégium Hungaricumba nyert felvételt, amelyre első helyen „mégleg ajánlással és a névmódosításának kérelme figyelembe vételével” javasolta a kar, amelyet az Állami Ösztöndíj Tanács 1934. május 25-én figyelembe is vett. MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 22. doboz, 1250/1933–34.

⁵⁹ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 9. doboz, 1927/28-as tanév X. rendes ülése, 1928. június 19. 2462/1927–28.

⁶⁰ MNL CSML SZFJTJK VIII. 4.b. 10. doboz, 454/1927–28.; ua. 10. doboz, 1927/28-as tanév X. rendes ülése, 1928. június 19. 2462/1927–28.

⁶¹ MNL CSML FJTJK 9. doboz, 2390/1927–28.

⁶² *Pesti Napló*, 1928. október 9. LXXIX. évf. 206. sz. 15. p.

⁶³ Az ornátus a magyar kormány ajándéka, a magyar iparművészet remeke, és az Izabella országos háziipari szövetség alkotása volt. BH, 1928. december 13. XLVIII. évf. 282 sz. 9. p.

adományozott a fogadalmi templom számára.⁶⁴ Másnap a „Nemzeti Hiszekegy” elmondása után a doktorjelölteknek a gubernátor nevében Klebersberg Kunó adta át a vasgyűrűt ünnepi beszéd kíséretében. Klug Margit első *sub auspiciis Gubernatoris* avatott orvosnő okán visszaemlékezett az első magyar orvosnőre, Hugonnay Vilma grófnőre és a nők kiemelkedő társadalmi szerepére.⁶⁵ Majd kijelentette, hogy a nemzet nem mondhat le a tehetséges leányairól, akik tudományos pályán óhajtanak működni.⁶⁶

Az egyetem aulájában megjelenő közönség soraiban jelen volt Glattfelder Gyula megyéspüspök, Baltazár Dezső református püspök, nagybányai Horthy István a kormányzó fia, vitéz Kubinyi Gyula altábornagy, Aigner Károly főispán, Somogyi Szilveszter polgármester, Magyary Zoltán és Madarász István miniszteri tanácsosok, Szalag József rendőrőrkapitány, Shvoy Kálmán tábornok, Petkó Szandtner Aladár népjóléti minisztériumi helyettes-államtitkár, Hamza Géza táblai elnök, továbbá az egyéb egyházi és polgári hatóságok vezetői.⁶⁷ Makóról is nagy számban jelentek meg az ünnepségen, miután Goltner Dénes makói származású volt: a küldöttség kiemelkedő személyei: Purgly Elemér főispán, Tarnay Ivor alispán, Nikelszky Jenő polgármester, Bezdán József prelátnak, Bánffy József csanád vármegyei tiszti főügyész voltak.⁶⁸ Az avatás után a kultuszminiszter részt vett a katolikus kör adventi délutánján, ahol *A női szerzetesrendek jelentőségéről a magyar kultúrában* címmel tartott előadást.⁶⁹

⁶⁴ *Magyarország*, 1928. december 16. XXXV. évf. 273–295. szám, 10. p.; PESTI HÍRLAP, 1928. december 13. L. évf. 282. sz. 11. p.; ua. 1928. december 18. L. évf. 286. sz. 10. p.; PESTI NAPLÓ, 1928. december 13. LXXXIX. évf. 282. sz. 9. p.

⁶⁵ A magyar női mozgalom jelentőségéről beszélt a miniszter, amely során kiemelte, hogy az újjáépítés munkájában nem nélkülözhetik a nők közreműködését. „Számszerűleg is többen vannak, mint a férfiak és a magyar nemzet nem mondhat le azokról a nőkről, akiket a Gondviselés különös tehetséggel és szorgalommal áldott meg.” A magyar női mozgalom abban különbözött más népek hasonló mozgalmaitól, hogy nem volt benne semmi abból, amit feminizmusnak neveztek. Ilyen értelemben, nem mint a feminista mozgalom sikerét, hanem a magyar nemzet nagy törekvését, hogy fiai és leányai közül kikeresse a legérdemesebbeket, „ilyen értelemben vegye leányom ezt a kitüntetést!” BH. 1928. december 18. XLVIII. évf. 286. sz. 2. p.; 8 órai újság, 1928. december 18. XIV. évf. 286. sz. 3. p.

⁶⁶ „Az érvényesülésért és létért való küzdelemben, a szelekció és a protekció állnak előtérben. A szelekció az, hogy a nemzet ki tudja választani a tehetséget, hogy a megfelelő helyre állítsa. A szelekció felülről indul ki, míg a protekció a létért nehezen küzdő társadalom eszköze. Összeroppan az a nemzet, amelyben a protekció erősebb a szelekciónál. A *sub auspiciis Gubernatoris* avatás tehát nemcsak kitüntetés, hanem a szelekció egyik eszköze, mert az egyetemi karok és az egyetem tanácsa, amikor a magas kitüntetésre javaslatot tesz, akkor épp úgy szelektál, mint az ösztöndíjtanács, amikor külföldi ösztöndíjra javaslatot tesz. A szegedi egyetemi tanács Önöket tartotta erre érdemesnek, s közben először esik nőre a választás.” MAGYARORSZÁG, 1928. december 18. XXXV. évf. 286. sz. 10. p.; BH. 1928. december 18. XLVIII. évf. 286. sz. 2. p.

⁶⁷ 8 órai újság, 1928. december 18. XIV. évf. 286. sz. 3. p.

⁶⁸ *Délmagyarország*, 1928. december 18. IV. évf. 285. sz. 3–4. pp.

⁶⁹ *Magyarország*, 1928. december 18. XXXV. évf. 286. sz. 10. p. Előadásában rámutatott arra, hogy a háború utáni Európában, de különösen Magyarországon a házasságok „csődjét” lehetett észrevenni. Ez különös kihatással volt a gyermeknevelésre, amelynek következménye az elnéptelenedett gyermekszobák voltak. Szerencsére a katolikus társadalomnak óriási előnye volt, hogy rátapintott a társadalom hibáira és módot talált oly intézmények létesítésére, amelyek a hibákat igyekeztek pótolni. Például az ápoló és tanító apácarendek, amelyeknek főfeladata a családi tűzhelyek védelme volt. A miniszter egy programot akart megvalósítani a szerzetesapácákkal, amit annakidején Trefort Ágoston keresztülvitt a férfi szerzetesrendekkel, nevezetesen, hogy a férfiak mintájára az apácák is főiskolát végezzenek, hogy így a középiskolák legmagasabb fokú oktatását is elláthassák. BH. 1928. december 18. XLVIII. évf. 286. sz. 2. p.

4. „Aranygyűrűs korszak”

4.1. A nyolcadik avatott a szegedi Ferenc József Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán Szabó Mihály⁷⁰ jogtudományi doktorjelölt volt.⁷¹ Az 1932. április 23. napján kelt legfelsőbb rendelet alapján az ünnepélyes avatáson a kormányzó a képviselével ismételt a vallás- és közoktatásügyi minisztert, annak akadályoztatása esetére Szily Kálmán államtitkári címmel felruházott műegyetemi nyilvános rendes tanárt bízta meg.⁷² A kormányzógyűrűs doktorráavatásra 1932. május 24-én került sor,⁷³ az ünnepen ekkor is megjelent Glattfelder Gyula csanádi megyéspüspök, Aigner Károly főispán, valamint a város képviselőiben Somogyi Szilveszter polgármester, Pálffy József helyettes-polgármester és Szalay József kerületi főkapitány.⁷⁴ Veress Elemér rektor üdvözlőbeszéde után, de Ereky István jogi kari dékán avatási aktusa előtt Szabó Mihály előadta a *tutori* értekezését, amely az utólagos jóváhagyás jogi hatásáról szólt. A dékán beszédében kiemelte, hogy a jelölt minden vizsgáját kitüntetéssel tette le és több pályadíjat nyert egyetemi tanulmányai során jogi témájú tanulmányaival.⁷⁵

Az esemény különlegessége okán a rektor az előadások egész napos szünetét rendelte el.⁷⁶ Az avatás végén Vas Béla a Werbőczy Bajtárs Egyesület nevében üdvözölte az ifjú doktort.⁷⁷ Szabó a tanulmányai befejezése után a kar alkalmazásában maradt, ugyanis az 1933. november 1. és 1934. június 30. közötti időre ösztöndíjas gyakornoknak nevezték ki a Civilisztikai Tanszékre,⁷⁸ azonban 1934. március 28-án erről lemondott, ugyanis április 1-vel a Szegedi Kir. Járásbírószágra albiróvá osztották be.⁷⁹

4.2. Az 1934. május hó 1. napján kelt rendelet alapján a következő avatott a későbbi jeles professzorunk, jogászunk, morálfilozófusunk és politikusunk *Bibó István* jogszi-

⁷⁰ 1907. szeptember 27-én született, református vallású, apja Szabó Imre Magyar Királyi Államvasúti üzemi segédtsízt, anyja Dobsa Julianna, 7 testvére volt. Kivétel nélkül jeles volt gimnáziumi tanulmányai alatt, az érettségije is tiszta jeles, továbbá mind a három alapvizsgáját és szigorlatait egyhangúlag kitűnővel tette le. Az 1928/29-es tanévben római jogból: „Fejtsék ki a szerződészerű viszonyokból eredő kötelmek tana a római jogban, tekintettel a pandekta jogra” című pályázati felhívásra pályaművel, majd az 1929/30-as tanévben a *Duna nemzetközi jogi helyzete* című pályaművel indult, mindkét esetben 150–150 pengő díjat nyert el. Egyetemi tanulmányai alatt magántanári órákból tartotta fenn magát. MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 15. doboz, 1931. május. 28. IX. rendes ülés, 935/1930–31.

⁷¹ A felavatási kérelmét Tury Sándor Kornél referálta a kari tanács előtt, azonban egy hónappal később a kari tanács Deák Gézát is *sub auspiciis Gubernatoris* jelöltnek terjesztette fel. A kar mindkét személyt egyenlő mértékben érdemesnek tartotta, így egyenlő helyen, rangsorolás nélkül javasolták őket; külön kérték mindkét jelölt elfogadását, ugyanis két éve nem volt jogász felterjesztett. MNL CSML FJTR VIII. 4. b. 2. doboz, 1931. szeptember 23. I. rendes ülés, 81/1931–32.; ua. FJTJK 17. doboz, 1932. április 13, 866/1931–32.; ua. FJTJK 15. doboz, 1931. június 27. VIII. rendkívüli ülés, 1120/1930–31.; ua. 1931. május. 28. IX. rendes ülés, 935/1930–31.

⁷² HK. 1932. április 15. XL. évf. 10. sz. 96. p.; BK. 1932. április 30. LXVI. évf. 97. sz. 1. p.; MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 17. doboz, 1932. május 9. 832/1931–32.

⁷³ MNL CSML SFJTR VIII. 4. b. 2. doboz, 1932. május 24. 984.1931/32.

⁷⁴ BH. 1932. május 25. LII. évf. 114. sz. 7. p.; *Pesti Hírlap*, 1332. május 13. LIV. évf. 109. sz. 5. p.; PESTI NAPLÓ, 1932. április 30. LXXXIII. évf. 95. sz. 9. p.

⁷⁵ *Délmagyarország*, 1932. május 25. VIII. évf. 118. sz. 3. p.

⁷⁶ MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 17. doboz, 1932. május 23. 832/1931–32.

⁷⁷ *Szegedi Napló*, 1932. május 25. VIII. évf. 114. sz. 2. p.

⁷⁸ MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 20. doboz. 409/1933–34.

⁷⁹ MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 21. doboz, 971–1933–34.

gorló volt,⁸⁰ akit az államtudományok,⁸¹ vele együtt Papp János okleveles középiskolai tanárt a bölcsészettudományok doktorává avatták fel a kormányzó védnöksége alatt.⁸² Az egyetemi tanácson Buza László, a kari tanácson Horváth Barna referálta Bibó avatási kérelmét, mindkét helyen a folyamodó rendkívüli érdemeire tértek ki, továbbá az egyik legigéretesebb joghallgatónak tartották, aki mint szemináriumi segéd már támogatta a kar munkáját, különösen a jog- és államtudományi szakkatalógus munkálatainak a vezetésével.⁸³ Az ünnepi ülésen⁸⁴ a kormányzót Szily Kálmán államtitkár képviselte, továbbá jelen volt Pálffy József polgármester-helyettes, Szalay József kerületi főkapitány, Szivessy Lehel, Török Béla, Kozma Ferenc királyi osztályfőtanácsosok, Szepessy Aladár pénzügyigazgató, továbbá a katonaság, az államrendőrség, a tanfelügyelőség és az iskolák képviselői.⁸⁵ Az üdvözlések után ifj. Bibó István államtudományi doktori jelölt a jogbölcséleti értekezését olvasta fel *Kényszer, jog, szabadság* címen.⁸⁶

A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1933/34. tanévre tudományos ösztöndíjakat adományozott több kiemelkedő hallgatónak, köztük ifj. Bibó Istvánnak, aki a Collegium Hungaricumban egy teljes tanév erejéig jogbölcsészeti témában kutathatott.⁸⁷ Ugyanezen tanév végén Bibó a bécsi egyetem jogi karán is tanulmányokat folytatott, mielőtt Szegeden az államtudományok doktorává avatták, amelyről a szegedi Ferenc József Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karának dékánja állított ki igazolást.⁸⁸ A következő tanévet Genfben mint ösztöndíjas hallgató töltötte, az

⁸⁰ Dékáni igazolás 1933. június 24-ről: „ifj. Bibó István, 1911. augusztus 7-én született Budapesten, református vallású, 1932. december 16-án a második tárgyú első jogtudományi szigorlatát egyhangúlag kitűnővel, 1933. február 17-én az első tárgyú második jogtudományi szigorlatát egyhangúlag kitűnővel, és 1933. június 19-én a harmadik tárgyú harmadik jogtudományi szigorlatát szótöbbséggel kitűnővel tette le; az értekezését a kari tanács elfogadta. Ennek ellentételezéseként jogtudományi doktorrá summa cum laude avatták fel.” MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 22. doboz, 1220/1933–34.

⁸¹ *Szegedi Napló*, 1934. május 21. X. évf. 115. sz. 4. p. RUSZOLY JÓZSEF: *Bibó István tudománykarunkon*. In: Acta Universitatis Szegediensis: Acta Juridica et Politica. Ünnepi kötet Dr. Bodnár László egyetemi tanár 70. születésnapjára, Tomus LXXVII. Szeged, 2014. 457–466. pp.; SZABADFALVI JÓZSEF: *Bibó István szegedi évei: emlékezés a száz éve született tudósra*. In: Acta Universitatis Szegediensis: Acta Juridica et Politica. FORVM. I. évf. 2. sz. Szeged, 2011. 157–168. pp.

⁸² HK.1934. május 15. XLII. évf. 10. sz. 101. p.; BH. 1934. május 19. LIV. évf. 112. sz. 8. p.; BK. 1934. május 9. LXVIII. évf. 104. sz. 1. p.; *Pesti hírlap*, 1934. május 16. LVI. évf. 109. sz. 11. p.; *Pesti Napló*, 1934. május 9. LXXXV. évf. 104. sz. 10. p.

⁸³ MNL CSML FJTR VIII. 4.b. 2. doboz, 1933. június 30. XVI. rendkívüli ülés, 1260/1932–33.; ua. FJTJK, 21. doboz, 1933. június 19. X. rendes kari ülés, 1122/1932–33.

⁸⁴ Ünnepélyes meghívó: 1934. május 19, déli 12 órára. MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 21. doboz, 1176/1933–34.

⁸⁵ *Pesti Hírlap*, 1934. május 20. LVI. évf. 113. sz. 11. p.; SZABÓ ZOLTÁN: *Bevezetés (1960 és 1979)*. In: Magyar Füzetek 4. – Bibó István 1911–1979. Párizs, 1979. 11–15. pp.; DÉNES IVÁN ZOLTÁN (szerk.): *Visszaemlékezések*. Argumentum kiadó, Bibó István Szellemi műhely, Bibó István munkái centenáriumi sorozat 12. Budapest, 2013.

⁸⁶ DÉLMAGYARORSZÁG, 1934. május 20. X. évf. 114. sz. 3. p.; KARÁCSONY ANDRÁS: *Jogtudósból politikai gondolkodó*. In: Dénes Iván Zoltán (szerk.): *Bibó 100 – Recepciók, értelmezések, alkalmazási kísérletek*. Argumentum Kiadó, Bibó István Szellemi műhely, Budapest, 2012. 41. p.

⁸⁷ BK. 1933. szeptember 1. LXVII. évf. 198. sz. 1.p.; NAGY CSABA: *Bibó István életműve – Honnan ered intellektuális varázsa?* In: Katolikus Szemle, Külföldi Magyar Katolikus Akció, XXXVIII. évf. 3. sz. Róma, 1986. 221–234. pp.

⁸⁸ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 21. doboz, 1934. április 11. 1023/1933–34.

erre szóló felterjesztésben az első helyen jelölték, amiben hangsúlyozták, hogy különös kiemeléssel terjesztik elő.⁸⁹

4.3. A tizedik *sub auspiciis Gubernatoris* avatottja a Tudományegyetemnek vitéz dr. Csiky János⁹⁰ budapesti királyi törvényszéki jegyző volt, akit a jogtudományok doktorává avattak,⁹¹ mindezt 1935. június 14. napján rendelték el, végül csak december 14-én került rá sor⁹² Szily Kálmán államtitkár betegsége okán,⁹³ annak felépülése után.⁹⁴ Az ünnepélyen megjelent előkelőségek között volt Glattfelder Gyula megyéspüspök, Nagyszombathy Miksa altábornagy és vegyes dandárparancsnok, Shvoy Kálmán ny. altábornagy, országgyűlési képviselő, Burányi Tibor főispán és Pálffy József polgármester. A dékán az avatási szövegében kiemelte, hogy az ifjú doktor nyolcadikos gimnazista korában már az országos középiskolai versenyen latin nyelvből az első díjat nyerte el, a

⁸⁹ Az ösztöndíj tanács döntései a jövő évi elnyerendő ösztöndíjakról, 1934. május 25. MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 22. doboz, 1250/1933–34.; ua. 1/1934–35.

⁹⁰ 1934. június 18-án a XIII. rendkívüli kari tanácsi ülésen Buza László terjesztette elő az avatási kérelmeket, amely alapján két jogtudor folyamodott *sub auspiciis Gubernatoris* kérelemért. Az első vitéz Csiky János, aki 1912. szeptember 10-én született Szegeden, római katolikus vallású volt. 1934. március 23 óta a karon mint ösztöndíjas gyakornok működött. Apja, dr. vitéz Csiky Jenő a szegedi országos büntetőintézet igazgatója volt. Középiskolai tanulmányait a szegedi városi kegyesrendi Dugonics András Gimnáziumban végezte, ahol mind a nyolc osztályban tiszta jeles bizonyítványt kapott. Mint nyolcadikos tanuló a gimnáziuma képviselőtársaságában részt vett az 1930. május 26-án megrendezett középiskolai tanulmányi versenyen, ahol latinból első helyen végzett. 1930. május 30-án a DMKE (Dél-Magyarországi Közművelődési Egyesület) szervezésében a Csonka–Magyarország délvidékéhez tartozó középiskolák versenyében, Szegeden, németnyelvből első helyezést ért el. A jog- és államtudományi kart megszakítás nélkül végezte el, mindhárom alapvizsgát és a jog- és államtudományi doktorátushoz szükséges négy szigorlatát egyhangúlag kitűnővel tette le. 1934. június 9-én *summa cum laude* az államtudományok doktorává avatták. Egyetemi éve alatt különböző szemináriumokban: a közjogi, a közgazdaságtani, a pénzügyi jogi, a politikai, a jogelméleti, a nemzetközi jogi, mindegyikében kiváló eredménnyel dolgozott. Szemináriumi kötődése a jogelméletre és a nemzetközi jogra esett. A nemzetközi jogi szeminárium keretében írt: *Az általános jogelvek, mint a nemzetközi jog forrásai* című tanulmánya a jog- és államtudományi intézet kiadványában is megjelent; szintén a nemzetközi jog keretében írt egyéb pályamunkái díjazásban részesültek: az 1932/33-as tanvére beadott *Az un. állami szolgálat fogalma és jogi természete* című művét a kar felemelt pályadíjjal és dicsérettel tüntette ki, valamint az 1933/34-es tanévre az állandó nemzetközi bíróság témakörében nyújtott be művet, amelyet a kar publikálásra is érdemesnek tartott. Édesapja a háborút a fronton töltötte, ezért a kötelességteljesítésének elismeréséül 1929. június 16-án vitézzé ütötte a kormányzó, és mint várományos 1930. május 25-én ifj. Csiky is vitézzé avattatott. A második kérelmező Vas Tibor volt, azonban őt nem avatták fel. MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 22. doboz, 1934. június 18. XIII. rendkívüli ülés, 1265/1933–34. ua. 136/1933–34. ua. 17. doboz, 1934. május 19. 1049/1933–34.

⁹¹ A diploma vagy abszolutórium kiállítási kérelmek nagyon gyakoriak voltak az időszakban, a hivatkozási alap a szabálytalan vagy a katonai félév beszámítása volt. Vitéz Csiky János utóbbira hivatkozott a források alapján, ugyanis a VII. féléve végén a katonai félévének a beszámításával kérte az abszolutórium kiállítását. Eddigre az összes kötelező kollokviumát lehallgatta, alapvizsgáit időben letette, és mint karpaszományos felavattatott a magyar honvédség kötelékében. A dékán döntése alapján az 1929. évi 410–5–105. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium rendelete és az 1899. évi XXVI. törvény értelmében a folyó tanév első szemesztere végén, annak szabályszerű befejezése után a végbizonyítványt kiállíthatták részére. MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 20. doboz. 1933. november 10. 381/1933–34.

⁹² HK. 1935. július 1. XLIII. évf. 13. sz. 204. p.; BH. 1935. december 13. LV. évf. 284. sz. 8. p.

⁹³ „A Ferenc József Tudományegyetem tanácsának ma délelőtt 12 órára tervezett ülése, amelyen vitéz Csiky János dr. jogtudományi doktorjelölt *sub auspiciis Gubernatoris* doktorrá avatása megtörtént volna, Szily Kálmán államtitkárnak, a kormányzó képviselőjének váratlan megbetegedése miatt bizonytalan időre elmaradt.” BH. 1935. október 25., LV. évf. 244. sz. 11. p.

⁹⁴ BH. 1935. október 13. LV. évf. 234. sz. 6. p.; PESTI HÍRLAP, 1933. december 13. LVII. évf. 284. sz. 15. p.

délkerületi versenyen pedig németből lett első. A szegedi egyetemen két egymásután következő esztendőben, 1933-ban és 1934-ben⁹⁵ felemelt pályadíjjal jutalmazták munkáit.⁹⁶ Már hallgató korában kiemelkedő volt, a kitüntetéssel vizsgázó hallgatók névjegyzékébe is felkerült.⁹⁷ A második tárgyú első jogtudományi szigorlatát 1933. december 12-én egyhangúlag kitűnővel, a kombinált átmeneti államtudományi szigorlatát 1934. január 24-én szintén egyhangúlag kitűnővel tette le.⁹⁸ Egyetemi tanulmányai alatt 1932. június 14. és szeptember 1. között a nyarat a Sorbonne-on töltötte jogi tanulmányok folytatása céljából, amelynek fedezetére a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 400 aranypengőt utalt ki a részére.⁹⁹

Ditrói Gábor rektor szavai után Szily Kálmán államtitkár a beszédében kiemelte: „a kormányzó kegye és elismerése a szorgalomnak a jutalma, és azt jelenti, hogy érdemes a magyar ifjúságnak küzdenie, nem egyszer nyomorognia is egy eszméért, mert az eredmény nem marad el. A tehetség és a szorgalom párosulása mindig megteszi a gyümölcsét. A mai ifjúságot sokszor fojtogatja az a kérdés, hogy mi lesz vele, ha diplomával a kezében kikerül a rideg életbe. Az ifjú csak látszólag vívja meg egyedül nagy harcát és senki sem veheti tőle rossznéven, hogy ha ebben a küszködésben maga foglalkozik legjobban saját ügyével. A diplomások kérdése nemcsak a diák és az aggódó szülők ügye, hanem az egész nemzet egyik legsúlyosabb és legégetőbb kérdése, mert nem szeretheti a magyar nemzetet az, aki nem foglalkozik szeretettel a nemzet jövőjével, a magyar ifjúsággal. Az ifjúság ügyének megoldásában kell, hogy összefogjon minden felelős tényező és olyan helyzetet teremtsen, amelyben a dolgozni tudó és akaró ifjú megtalálja boldogulását. Ezt a támogatást joggal elvárhatja a magyar ifjúság, csak azt nem várhatja, hogy máról–holnapra történik meg ez a változás, mert nem szabad arról elfeledkezni, hogy világválságban élünk, viszont nem szabad elcsüggednünk sem, mert a magyar élet hajója nem válhat örökké a háborgó hullámok játékszerévé. A magyarságnak és különösen a magyar ifjúságnak törhetetlenül hinnie kell hivatásában, önmaga erejében és a szebb magyar jövőben.”¹⁰⁰

4.4. Az egyetem tizenegyedik és tizenkettedik avatottjait Tasnádi Nagy András valóság- és közoktatásügyi minisztériumi államtitkár, kormányzói megbízott üdvözölte és avatta fel. *Pacsi Jenő*¹⁰¹ államtudományi, *Csikós Miklós* jogtudományi és *Seknitzi Er-*

⁹⁵ A nemzetközi jogból, az állandó nemzetközi bíróság véleményező hatásköre című tételre, az „*Ubi ius, ibi lux, ibi pax*” című művet nyújtotta be. MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 22. doboz, 1934. május 18. XI. rendezés ülés, 1193/1933–34.

⁹⁶ *Délmagyarország*, 1935. december 15. XI. évf. 281. sz. 3–4. pp.

⁹⁷ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 15. doboz, 1931. július 10. 1149/1930–31.

⁹⁸ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 21. doboz, 1934. február 14, 775–1933–34.; Az 1934. június 9-én a summa cum laude diplomájának átvételéről szóló igazolás: MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 22. doboz, 136/1933–34.

⁹⁹ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 17. doboz, 1932. május 23. 871/1931–32.

¹⁰⁰ BH. 1935. december 15. LV. évf. 286. sz. 4. p.; *Pesti Hírlap*, 1935. december 13. LVIII. évf. 284. sz. 15. p.

¹⁰¹ *Pesti Napló*, 1936. október 28. LXXXVII. évf. 247. sz. 13. p. (Pacsaiként hivatkoznak rá.); Egyetemi tanulmányai alatt a berlini Collegium Hungaricumban 2 hónapos kutatói ösztöndíjjal tartózkodhatott. Mindenről a jogi kari dékán igazolást állított ki: „*Pacsi Jenő a kar nyolcadféléves hallgatója, aki ebben a szemeszterben szerez végbizonyítványt, ezzel együtt az egyesített szemináriumi könyvtárnak a könyvtárosa. A nyári 2 hónapot (1934. június 15. – augusztus 15.) perjogi tanulmányok céljából Berlinben tölti és erre az időre 250 pengőt utal ki neki az Egyetem Barátainak Egyesülete.*” MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 22. doboz, 1934. június 8–9. 1331–1332/1933–34.

zsébet bölcsészettudományi doktorjelölteket 1936. december 14-én avatták *sub auspiciis Gubernatoris*.¹⁰² Az előkelőségek között ezúttal is megjelent Glattfelder Gyula megyéspüspök, vitéz Imecs György főispán, Pálffy József polgármester, Nagyszombathy Miksa altábornagy és vegyes dandárparancsnok és Shvoy Kálmán ny. altábornagy, országgyűlési képviselő.¹⁰³ Az eskü, valamint a fogadalom letétele után Tasnádi Nagy András államtitkár mondott beszédet, az ország helyzetére való tekintettel a háborúra emlékezett, különösen Kolozsvár emlékének adózott: „E tragikus időkben megbecsülhetetlen kincs ez a Kolozsvárról ide áthozott szellem. Az erdélyi lélek a legnehezebb korokban és késhegyig menő harcokban is megmentette önmagát és átmentette az utódokra. Kincsek nélkül büszke, megaláztatás nélkül alázatos, magát elpusztulni nem engedő hűséges erő, ez az erdélyi lélek. A szegedi egyetem lett az erdélyi lélek leghivatottabb képviselője. Ez az erdélyi lélek száműzetésében is lankadatlanul azon munkálkodik, hogy szebbé tegye a magyar életet.”¹⁰⁴ Az avatás után a Hungaria Szállás dísztermében zajlott az ünnepi ebéd.¹⁰⁵

Még az 1935. szeptember 24-én tartott I. rendes kari tanácsi ülésen terjesztette a kar elé Csekey István prorektor az említett Pacsi Jenő államtudományi doktorjelölt és Csikós Miklós jogtudományi doktorjelölt *sub auspiciis Gubernatoris* avatási kérelmeit.

Pacsi Jenő 1911. szeptember 16-án született Szepezden, római katolikus vallású volt. Apja Pacsi István MÁV altiszt, édesanyja Torkos Ágnes. A középiskolai tanulmányait a Magyar Királyi Állami Klauzál Gábor főgimnáziumban végezte, ahol végig jeles tanuló volt, kivéve az első osztályban szépírást, ének és testnevelésből volt jó érdemjegye, a másodikban kizárólag énekből volt jó jegye, azonban ezt követően végig jelesekkel zárt. 1930. június 12-én érettségizett szintén jelesre. Hetedikes gimnazista korában az Országos Közegészségtani Intézet Fodor József díjjal tüntette ki. A gimnázium végén részt vett a DMKE által szervezett középiskolai tanulmányi versenyen, ahol történelemből írt dolgozatával első helyet ért el. Pacsi Jenő hallgató korában is végig kiemelkedő volt, ugyanis ötödféléves korában (1932), nyáron, jogi tanulmányai keretében, a bécsi Collégium Hungaricumban töltött hat hetet,¹⁰⁶ az 1934/35. tanévben a magyar polgári törvénykezési jog témakörében pályaművet nyújtott be: *Iustitia Regnorum Fundamentum (Kuria)* címmel, amelyet Menyhárt Gáspár és Kiss Albert értékelt, külön dicséretben részesítették és 150 pengővel jutalmazták a munkáját.¹⁰⁷ A következő tanévben belügyi kutatási ösztöndíjat nyert el. 1932 nyarán egy hónapot német nyelvtanulás céljából Ausztriában töltött, majd 1933 nyarán hat hétig Grázban folytatott jogi tanulmányokat, végül szintén hat hétig 1934 nyarán a berlini Collegium Hungaricumban járt, amit az Egyetem Barátainak Egyesülete támogatott. Valamennyi szemináriumát szép eredménnyel és nagy szorgalommal teljesítette, alapvizsgái közül az elsőt 1931. június 1-én szóbeli többségi kitűnéssel, a másodikat 1932. május 31-én egyhangúlag kitűnéssel, a harmadikat 1933. május 30-án szintén egyhangúlag kitűnéssel tette le. Mindkettő államtudományi szigorlatát egyhangúlag kitüntetéssel abszolválta (1934. június 20. és 1934. november 7.). 1932 májusa és 1934 decembere között a karon működő könyvtárban mint gya-

¹⁰² *Újság*, 1936. október 28. XII. évf. 247. sz. 8. p.

¹⁰³ *Szegedi Napló*, 1936. október 28. LVIII. évf. 248. sz. 5. p.

¹⁰⁴ BH. 1936. október 28. LVI. évf. 247. sz. 2. p.

¹⁰⁵ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 24. doboz, 1935. szeptember, I. rendes ülés, 1422–1934–35.

¹⁰⁶ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 17. doboz, 1932. június 9. 955/1931–32.

¹⁰⁷ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 24. doboz, 1935. május 21. IV. rendkívüli ülés, 1278/1934–35.

kornok volt alkalmazásban, ezek után 1934 decemberétől 1935 szeptemberéig a Rektori Hivatalban dolgozott és ezzel együtt a Horthy Kollégiumban mint felügyelő állt alkalmazásban. Harmadik osztályos gimnáziumi kora óta nagyobb részt maga fedezte a tanulmányait. Szakdolgozatát: *A bírói védelem kialakulása a közigazgatási jogban* címmel írta, amelyet erős kutatói érzéssel dolgozott ki a szakmai zsűri megítélése szerint.¹⁰⁸

Csikós Miklós 1910. október 25-én Alsó-Kubinban született, 14 éves kora óta lakott Szegeden, a középiskolai tanulmányait a Szeged városi Dugonics András Gimnáziumban végezte (1920/21–1927/28), ahol mindvégig jeles volt. Érettségijét ugyancsak tiszta jelessel tette le, utólag görög nyelv és irodalomból is érettségizett. Egyetemi tanulmányait végig, megszakítás nélkül a karon végezte, ugyancsak tiszta jelessel. Első és harmadik alapvizsgáját szótöbbséggel kitűnővel, másodikat egyhangú kitűnővel tette le; első tárgyú szigorlatát szótöbbséggel, a második és harmadik tárgyú szigorlatát egyhangúlag kitűnővel abszolválta. 1934. június 10. és 1934. szeptember 20. között katonai szolgálatát töltötte mint karpaszományos híradó katona, amelynek végén címzetes őrmesteri rangot kapott. Édesapja az alsó-kubini számvevőszék főtanácsosa volt, aki a háborúban 35 hónapnyi szolgálatot teljesített, ahol harmadosztályú katonai érdemrendet, az ezüst és bronz *signum laudist*, valamint a Károly csapatkeresztet nyerte el; 1935 végén őrnaggyá lépett elő, majd Szegeden a Nemzeti Hadsereg megalakulása után több mint egy évig teljesített további szolgálatot.¹⁰⁹ Csikós a *dissertatio inauguralis*-át: *A közvetett tettegről* címmel 1935. május 28-án nyújtotta be, amelyet a kar felkért mindkét bírálója, Heller Erik és Buza László egyaránt elfogadott és dicséretes, jeles műnek minősített, azonban megítélésük szerint a *Gubernatoris* avatásra alapos átdolgozást igényelt a mű, amelyet a jelölt meg is tett.¹¹⁰

III. Sikertelen próbálkozások

A szegedi Ferenc József Tudományegyetem egyetemi tanácsába sokkal több avatási kérelem futott be, mint amennyi személyt fel is avattak. A kutatás jelenlegi állása alapján a jelen fejezetben bemutatott személyekről lehető fel adat, a tanulmány lábjegyzetében a vonatkozó helyeken pedig további sikertelen próbálkozásokról is írtam, azonban az ismételtes elkerülése végett itt nem tüntetem fel őket.

Az Erzsébet Tudományegyetemen az elutasítások fő oka a kiírások kiterjesztő értelmezése okán merült fel, ugyanis az általában jelest a főbb tantárgyakra értették, azonban ezt *teljes körűen* kellett értelmezni; feltehetőleg Szegeden sem lehetett ez másképp.¹¹¹

¹⁰⁸ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 24. doboz, 1935. szeptember, I. rendes ülés, 1422–1934–35. 1437/1934–35.

¹⁰⁹ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 24. doboz, 1368–1934–35; ua. 1422–1934–35.

¹¹⁰ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 24. doboz, 1935. június 6. 1353/1934–35.

¹¹¹ *Polyák* 2014a.

1. Az 1923. június 6-i jelentés szerint *Balogh Árpád Anyos sub auspiciis Gubernatoris* felterjesztését kérte, amelynek a következő kari tanácsi ülésen való referálását Kolosváry Bálintra bízta a dékán.¹¹² A jelölt avatására nem került sor, így feltehetőleg az egyetemi tanácson elbukhatott vagy a kormányzó nem támogatta a kérelmét.

2. Az egyetemi tanács 1925. szeptember 23-i I. rendes ülésén nem utasították el *Svábyné Priegl Irén*¹¹³ jogtudományi doktor államtudományi doktorrá való kitüntetéses avatási kérelmét, hanem támogatás nélkül terjesztették fel a miniszterhez. Ugyanezt az utat járta be *Gedeon Imre* államtudományi doktor, ugyanis őt is pártolás nélkül terjesztették fel.¹¹⁴

Priegl Irén, az első magyar ügyvédjelölt nő élete sajnálatos módon tragikus véget ért. Nem sokkal a házasság után elvált a férjétől, hogy minden idejét a hivatásának szentelhesse. Diploma után ügyvédi irodát vezetett és egy jogi szemináriumban is tanított. Ő volt az első nő, aki Magyarországon jogi doktorátust szerzett és halálát követő nap avatták volna ügyvéddé. Erdélyi származású volt, a jogászai élet iránt való szeretetét már a szülői házban magába szívta, ugyanis édesapja, Priegl István ügyvéd volt Aradon. Az ő példája vezette Irént az ügyvédi pályára, amelyen előtte magyar nő nem dolgozott, ezen okból tanulmányai során az egyetemi kollégáinál is nagyobb nehézségekkel kellett megküzdenie, hiszen nőként úttörő volt a jogi fakultáson. Sikeresen meg is küzdött minden akadállyal, kitüntetéssel végezte el jogi tanulmányait, és volt remény arra, hogy megnyíljon előtte az érvényesülés. Hivatása annyira lekötötte minden érdeklődését és szeretetét, hogy férjétől, egy honvédszázadostól elvált, mert úgy gondolta, hogy a családi élet akadályozná a nehezen kivívott szakmai pályáján. Nemcsak jogászai körökben, mindenütt nagy tragédiával kezelték Priegl Irén korai halálát.¹¹⁵

3. A vallás- és közoktatási miniszter levelet intézett a karhoz, azzal a tartalommal, hogy évente kizárólag egyetlen személyt lehet *sub auspiciis* felavatni, mihez képest *Papp János* a folyó tanévben, június 14-én tette le a doktori szigorlatát, így nem lehetett őt visszamenőlegesen az 1932–1933. tanév terhére felavatni. Ezért kérte a kart, hogy új listát állítson fel, amelyben másik két személyt, sorrend megjelöléssel nevezzen meg.¹¹⁶

¹¹² MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 4. doboz, 743/1922–23.

¹¹³ 1921-ben jelentősen megcsappant a joghallgatók száma, egyrészt a *numerus clausus* miatt, másrészt az elindult közigazgatási képzés szivta el a jogász hallgatókat. A sajtó kiemelte, hogy a Budán tartózkodó Ferenc József Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karára két hölgyet is felvettek, az egyik Priegl Irén, Priegl István aradi ügyvéd árvája, aki éppen most vizsgázott kitüntetéssel. A másik hölgyet nem nevezték meg, kizárólag arra tértek ki, hogy ő is kitűnően megállta a helyét. Továbbá a kolozsvári egyetemen női alkalmazott is volt a questurában, Lódits Margit questor–helyettes személyében. A sajtó fontosnak tartotta annak a kiemelését, hogy a rektor feltehetőleg a női hallgatók miatt keletkező esetleges zavargásokat meg tudja majd gátolni. Az ÚJSÁG, 1921. február 13. XIX. évf., 35. sz. 2. p.

¹¹⁴ MNL CSML FJTR VIII. 4.b. 1. doboz, 1925. szeptember 23. I. rendes ülés. 90/1925; ua. FJTJK VIII. 4.b. 4. doboz, 42/1924–25.

¹¹⁵ Az Újság, 1925. november 24. I. évf. 113. sz. 2. p.

¹¹⁶ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 20. doboz, 1933. december 5. 478–1933–34.

4. *Deák Gézának szintén*¹¹⁷ sikertelen volt a *sub aspiciis Gubernatoris* avatási kérelme, azonban nem távolodott el az egyetemtól, ugyanis az 1933/34-es tanév második szemeszterében a Kereskedelmi és Váltójogi Tanszékre kérte a felvételét ösztöndíjas gyakornoknak.¹¹⁸

5. *Vas Tibor* Csiky Jánossal együtt folyamodott avatásért, akinek a kérelmét a kar szintén támogatta, de végül nem került sor az avatására. Láthatólag Csiky János tudományos és tanulmányi pályafutása még Vasénál is impozánsabb volt, ezen felül Csiky édesapja a Szegedi Országos Büntetőintézet igazgatója volt hosszú időn keresztül, így a rangsorolásánál ezen tények lettek a meghatározóak.

A pályázó 1911. május 27-én Budapesten született, *izraelita vallású* volt, középiskolai tanulmányait a szegedi kegyesrendi Dugonics András Gimnáziumban végezte, az alsó osztályt mint rendes, a felső osztályt mint magántanuló. Gimnáziumi osztályzatai közül csak egyetlen egy volt jó, az első osztályról szóló bizonyítványában rajzoló geometriából. A gimnázium felső osztályát azért kellett magántanulóként elvégeznie, mert 14 éves korában súlyos szemműtéten esett át, amely balsikerrel végződött és jobb szemét elveszítette, a bal szemével való olvasás pedig lehetetlenné tette számára a gimnázium rendes tanulóként való elvégzését. Az ötödik osztállyal párhuzamosan megtanulta a Braille írást és olvasást. Tanulmányai folytatása érdekében kapcsolatba lépett különböző német, francia és magyar könyvtárakkal, az ott felehető Braille írott anyag használata érdekében. 1929-ben a DMKE által szervezett délvidéki iskolák versenyén a kémia dolgozata a legjobb volt, azonban a szabályzat alapján nem lehetett neki odaítélni a díjat, így az igazgatóság egyedi határozatot hozott, amelyben 30 aranykoronás külön, első díjban részesítette. Jogi tanulmányait megszakítás nélkül végezte, az alapvizsgáit és jogtudományi szigorlatait kitüntetéssel tette le. Egyetemi tanulmányai alatt a különböző büntetőjogi, nemzetközi jogi, közigazgatási jogi, gazdaságpolitikai, politikai és jogelméleti szemináriumokban kiváló eredménnyel dolgozott. 1932/33-as tanévben *A transzcendentális logika jelentősége a jogelméletben* című pályaművét dicsérettel és felemelt pályadíjjal ismerték el. Kimagasló tehetségét, különösen a kitarító szorgalmát méltatták, amellyel az iskolai tanulmányait csaknem teljes vaksága ellenére végigvitte.¹¹⁹

¹¹⁷ A jogi kari dékán bizonyítványt állított ki, hogy Deák Géza, Mezőcsáton született, 1907. december 6-án, református vallású volt. A harmadik tárgyú első jogtudományi szigorlatát 1930. december 19-én egyhangúlag kitűnővel, a második tárgyú második jogtudományi szigorlatát 1931. május 13-án egyhangúlag kitűnővel, és az első tárgyú harmadik jogtudományi szigorlatát 1931. június 24-én ugyancsak egyhangúlag kitűnővel tette le; a doktori értekezését a kar elfogadta, így 1932. április 23-án a jogtudományok doktorává *summa cum laude* avatták fel. MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 21. doboz, 1934. február 14. 774/1933–34.

¹¹⁸ MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. 21. doboz, 567–1933/34.

¹¹⁹ MNL CSML FJTJK VIII. 4.b. 22. doboz, 1934. június 18. XIII. rendkívüli ülés, 1265/1933–34.

Összefoglalás

A kitüntetéses avatásokat végignézve, ha formálisan nem is mentek át változáson és a feltételrendszerben sem következett be módosulás, az avatott személyek tanulmányi és tudományos előmenetelében jelentős diverzitás figyelhető meg. A behatárolt időszak azért jelentős, mert a két világháború időszakát tekinthetjük át, amely a kezdeti időszak-tól az irredentizmus és a nacionalizmus ideológiájában égett, majd a harmincas évektől a német és olasz behatásra ezen eszmék tovább fokozódtak, s ha kis részben is, de a tudományos életre is hatással voltak, amelyre az utolsó avatott Csikós Miklós példa, ugyanis őt mint hivatásos sorkatonát avatták fel a kormányzó védnöksége alatt.

Ha végig tekintünk az avatottakon, akkor láthatjuk, hogy a legtöbb diplomás családból származott, kevés volt, aki ezen kívül esett, azok is gyakran közhivatali szolgálatot láttak el. Egyedüli személy Lányi János, akinek édesapja iparos: Szeged egyik cukrászmestere volt.

A jelöltek jelentős része már hallgató korában aktív tudományos munkát végzett, amely tevékenység előre jelezte a későbbi *Gubernatoris* avatás reményét, így ha utóbb nem is vált meghatározóvá életükben a kutatói munka végzése, azért a rangsorolásnál jelentős előnyként jelent meg. Ezen felavatott hallgatók nagy része, ha nem is mind, egyetemen maradt, vagy ha nem, a tudományos élettől nem távolodtak el teljesen. Így az avatási beszédekben gyakran elhangzott államfői kegy megelőlegezése, mint *sub auspiciis* avatás, később a döntések helyességét támasztotta alá.

Melléklet

1. sz. táblázat

A királygyűrés felavatottak által lehallgatott tanórák

	(kövesdi) Boér Elek	Dioszeghy István	Hauber Kamilló	Paraszky Gyula
	rendes joghallgató apja: Boér Elek egyetemi tanár. született (sz.): Kolozsvár, 1898. szeptember 13. magyar, református Lakóhelye (l.h.): Kolozsvár, Mátyás király tér (Főtér) 7. később: Apja lakóhelye: Budapest II. kerület. 1916. V. 12–1918. XI. 28 között katoná volt.	rendes joghallgató apja: Dioszeghy Gábor, királyi ítélőtáblai bíró sz: Budapest, 1894. október 24. magyar, római katolikus l.h.: Kolozsvár, Egyetem utca 3.	Monostori Hauber Kamilló császári királyi tartalékos hadnagy gyám: édesanyja, özvegye egy honvédezedesnek. sz: Budapest, 1897. március 8. Magyar, római katolikus l.h.: Budapest, Forduló utca 2.	rendes joghallgató apja: Paraszky Gyula királyi járásbírósi elnök sz: Körösbánya, 1904. október 1. érettségi: Szeged magyar királyi állami Főgimnázium, 1922. június 14. magyar, evangélikus l.h.: Szeged, Pallavicini utca 5. sz I. em., majd: Boldogasszony sugárút 17. I. em.
1917/18. I. szem.	Harc téren volt.	Harc téren volt.	Harc téren volt.	
1917/18. II. szem.	Harc téren volt.	Harc téren volt.	1.; 2.; 3.; 4.; 5., 6.; 52. Márki Sándor: A francia forradalom története (4) <hr/> Σ: 35	
1918/19. I. szem.	1.; 5.; 7.; 4. Márki: A középkor a keresztes háború óta (4) Dános Árpád: Magyar ipari közigazgatási jog (1) Jászi Oszkár: Az imperialista államfejlődés (1) <hr/> Σ: 24	10.; 11., 12.; 13.; 52. <hr/> Σ: 22 (Az összes hallgatott órák száma egy hétre levetítve)		
1918/19. II. szem.	6.; 9.; 10., 11.; 12., 13., 14.; 12. <hr/> Σ: 39			
1919/20. I. szem.	15.; 16., 17., 18., 52. <hr/> Σ: 20			

1922/23. I. szem.				19; 20; 21.; 22. Bartók: Az akaratszabadság problémája (1) Szádeczky Kardos Lajos: Magyarország története a XVI. században (4) <hr/> Σ: 23
1922/23. II. szem.				20., 21., 23.; 24.; 52.; 22. Bartók: A jelenkor filo- zófiai áramlatai (1) Kováts: Bűncselekmé- nyek a tengeren (2) <hr/> Σ: 28
1923/24. I. szem.				26.; 27.; 28.; 32.; 33.; 31.; 57. <hr/> Σ: 42
1923/24. II. szem.				26.; 35., 36.; 11.; 33.; 53. Laky: Statisztikai szeminárium (2) Schneider Ferenc: Német nyelv kezdők számára (2) <hr/> Σ 36
1924/25. I. szem.				6.; 51.; 37.; 38.; 41.; 33.; 42.; 57. Márki: A XVII. század története (4) <hr/> Σ: 45
1924/25. II. szem.				6.; 51.; 40.; 37., 38., 43., 33.; 57. Szakál Zsigmond: Angol nyelv (2) Schneidert, vitte tovább. <hr/> Σ: 38
1925/26. I. szem.				
1925/26. II. szem.				
1926/27. I. szem.				
1926/27. II. szem.				

1927/28. I. szem.				
1927/28. II. szem.				
1928/29. I. szem.				
1928/29. II. szem.				
1929/30. I. szem.				
1929/30. II. szem.				
1930/31. I. szem.				

	Goltner Dénes Lajos	Lányi János	Szabó Mihály	Bibó István
	rendes joghallgató apja: Goltner Lajos polgári leányiskolai tanár, Makó magyar, római katolikus sz.: Makó, 1905. május 1. érettségi: Makói magyar királyi állami főgimnázium 1923. július 1. Az 1926/27-es tanévtől a gyámja: özvegy Goltner Lajosné.	rendes joghallgató apja: Lányi János cukrász sz.: Zombor, 1904. december 14. l.h.: Szeged, Tisza Lajos krt. 22. római katolikus érettségi: Szegedi Kegyes- rendi városi főgim- názium 1922. június 17. nem teljesített katonai szolgálatot.	apja: Szabó Imre MÁV nyugdíjas segédtiszt sz.: Szeged, 1907. szeptember 27. l.h.: Szeged, Ilona utca 21. magyar, református érettségi: Szegedi magyar királyi állami Klauzál Gá- bor reálgimnázium 1926. június 28.	apja: Bibó István, egye- temi könyvtárigazgató sz.: Budapest, 1911. augusztus 7. l.h.: Szeged, Klauzál vagy Kálvária tér 1. magyar, református érettségi: Szeged városi kegyesrendi gimnázium 1929. szept. 14. nem volt katona
1917/18. I. szem.				
1917/18. II. szem.				
1918/19. I. szem.				
1918/19. II. szem.				
1919/20. I. szem.				

1922/23. I. szem.		19., 20.; 21.; 22. Márki Sándor: A legújabb kor története 1871 (4) Dános Árpád: Magyar ipari közigazgatási jog (2)		
		Σ : 25		
1922/23. II. szem.		20.; 21., 23., 24.; 25.; 52. Dános: A magyar ipari közigazgatási jog fejlődése a háború után (2)		
		Σ : 28		
1923/24. I. szem.	19.; 20., 21.; 34.; 31., Szádeczky: Magyarország története a kuruckorszakban (4)	26.; 27., 28., 29.; 30.		
	Σ : 26	Σ : 25		
1923/24. II. szem.	20.; 21., 23.; 28.; 29., 34.; 31.; Szádeczky: Hazánk története a XVIII. században (4) Erdélyi László: Művelődés a Hunyadiak-korában (4)	26.; 28.; 35., 36., 53. Dános: Közigazgatás jogi nem (sic!) (2)		
		Σ : 22		
1924/25. I. szem.	36.; 17.; 44.; 11; 17.; 54.; 57. Zehery: Sajtóbüntetőjog (3)	6.; 51.; 37.; 38.; 39.		
	Σ : 27	Σ : 22		
1924/25. II. szem.	36.; 26.; 28.; 32.; 35.; 54.	6.; 51.; 37.; 40.; 17.		
	Σ : 25	Σ : 25		
1925/26. I. szem.	6.; 45.; 37.; 17.; 46.; 41.; 29. Polner: Az angol alkotmány (1)			
	Σ : 32			
1925/26. II. szem.	6.; 37.; 17.; 46., 45.; 47., 54.			
	Σ : 29			

1926/27. I. szem.	48; 43.; 41.; 30.; 11.; 25.; 21.; 17.; 36.; 46. <hr/> Σ: 40		19.; 46.; 21.; 20.; 22., Fögel József: Európa a kö- zépkor elején (4) Szabó József: Törvénytudomány (2) <hr/> Σ: 27	
1926/27. II. szem.	48.; 11.; 30.; 46.; 43.; 21.; 28. Szandtner: Politikai szeminárium (1) Erekly: Közjogi szeminárium (1) Ményhárt: Magánjogi praktikum (2) <hr/> Σ: 39		23.; 46.; 20.; 21.; 22. Fögel: Európa története a középkorban (4) Rigler Gusztáv: Közegészségtan joghallga- tóknak (2) <hr/> Σ: 27	
1927/28. I. szem.			36.; 26.; 28.; 32.; 46.; 33.; 54. <hr/> Σ: 27	
1927/28. II. szem.			49.; 46.; 37.; 45.; 50.; 55.; 56.; Zehery: Büntetőjogi gya- korlatok (1) <hr/> Σ: 27	
1928/29. I. szem.			49.; 37.; 45.; 47.; 50.; 46. Jankovich László: Törvénykezési orvostan (2) <hr/> Σ: 29	
1928/29. II. szem.			49.; 45.; 47.; 46.; 50.; 55.; 56. Zehery: Reform gondolatok a per- orvoslati jog terén (1) Zehery: Büntetőjogi gyakorlatok (1) <hr/> Σ: 27	

1929/30. I. szem.			43.; 41.; 48.; 11.; 46.; Polner: Politika (5) Meszlény Antal: A tisztességtelen versenyről szóló törvény (1) Vinczy: Államszámvitel (5) ----- Σ: 32	Kiss A.: Bevezetés a jogtudományokba (2) 21.; Kiss: szeminárium (1) Iványi Béla: Magyar alkotmány és jogtörténet (5) ----- Iványi: A Corpus Iuris Hungarici (1) Fogel: A legújabb kor történelme (4) Marót Károly: (2) Marót: Homéros Odüsszeiájának olvasása (2) Fogel: A Hunyadiak és a Jagellók kora (4) Heher Géza: Angol nyelv haladóknak: (2) ----- Σ: 31
1929/30. II. szem.			NINCS ADAT	NINCS ADAT
1930/31. I. szem.				27.; 26.; 35.; 46.; 54.; 55.; 32.; Horváth Barna: Jogbölcselet (5) Horváth: Jogbölcseleti szeminárium (1) Surányi–Unger: Közgazdaságtani szeminárium (2) További két kurzus Surányi–Unger Tivadarnál. Marót: A jogi epika kezdetei (2) Marót: H. Juliánus felvilágosult olvasása (2) ----- Σ: 42

Forrás: MNL CSML FJTJK VIII. 4. b. Anyakönyvek 54., 94. kötetek.

1. = Navratil Ákos: Nemzetgazdaságtan (5 óra/hét)
2. = Navratil Ákos: Statisztika (5)
3. = Navratil Ákos: Pénzügytan (4)
4. = Szandtner Pál: Magyar közjog (5)
5. = Somló Bodog: Jogfilozófia (Jogbölcselet) (5)
6. = Kolosváry Bálint: Magyar magánjog (5)
7. = Somló Bodog: Nemzetközi jog (3)
8. = Dános Árpád: Magyar ipari közigazgatási jog (1)
9. = Boér Elek: Magyar közigazgatási jog (5)
10. = Réz Mihály: Politika (5)
11. = Kossuthány Ignác: Egyházjog (5)
12. = Lukáts Adolf: Magyar büntetőjog (5)
13. = Kossuhány: Statisztika (5)
14. = Boér: Magyar pénzügyi jog (4)

15. = Menyhárt Gáspár: Ausztriai magánjog (5)
16. = Kuncz Ödön: Kereskedelmi és váltójog (5)
17. = Tóth: Polgári törvénykezési jog (5)
18. = Beé Oszkár: Államszámviteltan (3)
19. = Moór Gyula: Bevezetés a jogtudományokba (2)
20. = Ereky István: Magyar alkotmány- és jogtörténet (5)
21. = Kiss Albert: Római jog (8)
22. = Bartók: A filozófia egyetemes története III. v. IV. (4)
23. = Szandtner: Bevezetés az államtudományokba (2)
24. = Szádeczky: Hazánk története a XVII. században (4)
25. = Moór: Nemzetközi jog (5)
26. = Kováts Ferenc: Közigazgatástan (5)
27. = Polner Ödön: Magyar közjog (5)
28. = Moór: Jogbölcsélet (5)
29. = Laky Dezső: Statisztika (5)
30. = Szandtner: Politika (5)
31. = Bartók: Etika (4)
32. = Buza László: Nemzetközi jog (5)
33. = Tomanóczy Gusztáv: Kardvívás (12)
34. = Vinczi Károly: Államelmélettan (3)
35. = Kováts: Pénzügygazdaságtan (4)
36. = Polner: Magyar alkotmányjog (5)
37. = Menyhárt: Résszerű magánjog (osztrákjog) (5)
38. = Zehery: Büntetőjogi praktikum (2)
39. = Menyhárt: Magyar kereskedelmi és váltójog (5)
40. = Moór: Bűnvádi eljárás (5)
41. = Ereky: Magyar pénzügyi jog (4)
42. = Schneider: Német nyelv haladók számára (2)
43. = Ereky: Magyar közigazgatási jog (5)
44. = Szandtner: Retorika (5)
45. = Heller: Anyagi büntetőjog (5)
46. = Kovács B. János: Testnevelési gyakorlatok (2)
47. = Heller: Büntető eljárási jog (5)
48. = Thury Sándor Kornél: Magyar kereskedelmi és váltójog (5)
49. = Menyhárt: Magyar magánjog (5)
50. = Kiss: Magyar polgári törvénykezési jog (5)
51. = Buza: Anyagi büntetőjog (5)
52. = Demeter György: Törvényszéki orvostan (2)
53. = Polner: Alkotmányjogi gyakorlatok (1)
54. = Polner: Közjogi gyakorlatok (1)
55. = Buza: Nemzetközi jogi praktikum (1)
56. = Zehery: Perorvoslatok a büntetőperben (2)
57. = Szandtner: Bevezetés a tudományos irodalmi munkába (1)

ILDIKÓ ÁMÁN

CEREMONIAL CONGREGATION OF JUDICIOUS DOCTORAL STUDENTS BETWEEN THE TWO WORLD WARS AT THE FERENC JÓZSEF UNIVERSITY OF SZEGED

(Summary)

In a previous study I discussed the congregation of the title *sub auspiciis Regis* and its ceremonial proceedings. For this reason this I will omit this in the current study, instead I shall discuss in great detail the graduate students of judicious studies of the Ferenc József University of Szeged and their scientific carriers. The congregation under patronage of the head of state specifically for *sub auspiciis Regis* and *Gubernatoris* don't differ much even though under the king's patronage the title was changed the proceedings remained the same.

This is how they revitalized the tradition where the head of state or one of his delegates gave the young doctor of judicious studies a ring made specifically for the occasion following a grand speech.

The Ferenc József University of Szeged congregated its first judicious students as *sub auspiciis Gubernatoris* in 1923. Between the two world wars there were 12 judicious and political science doctoral candidates who were given their diplomas by the head of state, even if not all of them stayed at the university they remained in scientific circles, published regularly or gave lectures at universities and legal academies.